

Utlåtanden, expertkommentarer och åsikter, MKB-program, Lasor vindkraftspark, Vörå

Lausunnot, asiantuntijakommentit ja mielipiteet, YVA-ohjelma, Lasorin tuulivoimapuisto, Vöyri

EPOELY/1085/2021

Utlåtanden / Lausunnot:

Digita Oy

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv -lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv -vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevision vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv -signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeää, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Elisa Oyj

Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Kyseisen hankkeen vaikutusalueella on tarve rakentaa korvaavaa verkkoa.

- vaikutusalueella on Elisan radiolinkkijärjestelmä.

Finlands skogscentral / Metsäkeskus

Finlands skogscentral tackar för möjligheten att avge utlåtande om bedömningen av miljökonsekvenserna Lasor vindkraftspark. Skogscentralen granskar bedömningsprogrammet främst gällande övervakningen av skogslagen men även med tanke på utövandet av skogsbruk och därtill hörande näringsliv ur ett hållbarhetsperspektiv.

I beredningen är det skäl att uppmärksamma att skogslagen (1093/1996) tillämpas på sådana områden som i generalplanen anvisats för jord- och skogsbruk, samt rekreatiönsändamål. På övriga områden som delgeneralplanen omfattar, gäller inte skogslagen.

Skogslagen förpliktar att följa förordningarna i naturskyddslagen (1096/1996), vattenlagen (587/2011), miljöskyddslagen (527/2014) och fornminneslagen (295/1963). I de fall när skogslagen inte tillämpas, har detta inverkan även på andra lagar som reglerar skogsbruk. Sådana är den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015, kemera) och lagen om bekämpning av skogsskador (1087/2013, skogsskadelagen). Dessa lagar är beroende av tillämpningen av skogslagen. Finlands skogscentral övervakar att andan och förordningarna i skogslagen efterföljs.

På områden där skogslagen tillämpas, styr denna skötsel och användning av skogarna. Vid sidan av skogslagen regleras användningen av skog även via statsrådets förordning om hållbar skötsel och användning av skog. Även miljölagstiftningen inverkar på skogsbruket. Skogslagen anger minimikraven för skötsel och användning av skogarna. I minimikraven regleras bland annat bestämmelser kring avverkning och utdrivning, förnyandet av skog och säkerställandet av naturens mångfald.

Finlands skogscentrals åsikter om planen för bedömning gäller oavsett vilket av de båda exploateringsalternativen gällande byggnationen som kommer att användas:

- ❖ Vi hoppas att områdena för skogsbruk i mån av möjlighet lämnas utanför den kommande planens verkningsområde, såvida inte uppenbart behov av förenhetligande föreligger.
- ❖ I bruktagande av skogsmark för annat användningsändamål på området ska minimeras.
- ❖ Beträffande mångfalden föreslår vi att på plankartornas områden för skogsbruk inte skall användas luo-beteckningar eller skyddsbestämmelser.
 - Dessa objekt skall beaktas vid placeringen av kraftverken och utgör planens bakgrundsmaterial. De kan förslagsvis framställas som bilagekarta till planbeskrivningen.
 - Avgränsningarna för objekten kan ändras under tidens gång och därvidlag skall uppmärksammandet av dessa göras specifikt i samband med avverkningar.
- ❖ Området är i huvudsak skogsbruksmark. Därför bör projektets och planens inverkan på skogsbruket och utövandet av närliggande relaterade till detta utredas. Bland annat:
 - Minskningen av skogsarealen och dess inverkan på skogsbruket
 - Eventuella skyddsbestämmelsers inverkan på utövandet av skogsbruk
 - Inverkan på nuvarande vägnät och dess användning både under byggnadsskedet och efter att verksamheten inletts
 - > Man använder i så hög grad som möjligt befintligt vägnät.
- ❖ Kolbindningen
 - Skogstäckets på områdena minskar under byggnads- och användningstiden och beskogningen av vindkraftsområdet säkerställs efter avslutad användning.

Finlands viltcentral, Kust-Österbotten / Suomen riistakeskus, Rannikko-Pohjanmaa

Allmän översikt

Vindkraftspark av denna storlek ca. 2960 ha har stor negativ viltpåverkan i det fall den förverkligas och inte ALT 0 antas. På det ifrågavarande vindkraftsparkområdet förekommer nästan alla landlevande viltarter som förekommer i Finland (Jaktlag 5§ Vilt och icke fredade djur) och därför bör påverkan för dessa omsorgsfullt undersökas och uppföljas samt åtgärdas ifall negativa konsekvenser uppstår. Förekommande viltarter i området bör även beaktas och påverkan undersökas också i ett samband med omkringliggande vindkraftsparker. En arealmässigt stor anlagd vindkraftspark med tillhörande infrastruktur och överföringsledning på ett så stort område med värdefulla förnygrings, vistelse och förbindelseområden betyder att man allvarligt kommer att påverka förekommande viltarter och framför allt skogshonsfåglarna negativt då deras livsmiljöer och dess naturliga rörelse och vistelseområden exploateras.

De i MKB programmet framlagda undersökningarna beskriver väl projektområdets nuläge och beaktar jaktliga aspekter genom att de lokala jaktklubbarna samt Vörånejdens jaktvårdsförening involveras i planläggningen.

Särskilda kommentarer

5.2.2 Vindkraftverkens struktur

Preventiva åtgärder för förhindrande av kollisioner med vindkraftverk framgår inte ur planen men dessa bör tidigt planeras, exempelvis så kan ett rotorblad enkelt målas med svart kontrastfärg före de monteras upp, också kraftverkspelaren kan förses med kontrastfärg eller belysas med nedåtriktat blinkljus vid vissa väderleksförhållanden för att undvika fågelkollisioner. Eventuella stag bör visualiseras med märkning av typ som används på elöverföringslinjer för att förhindra fågelkollisioner.

5.2.4 Flyghindermärkning

Flyghinderljuset skall inte vara fast lysande utan bör förverkligas som blinkande ljus för att minska risken att fåglar kolliderar med stomkonstruktionen.

5.3.1 Vindkraftsparkens externa elöverföring

Vindkraftsparkens externa elöverföringslinje bör genast vid uppsättning förses med kraftiga preventiva åtgärder som hindrar fåglarnas kollisioner med luftledningarna tex. blänkande reflektorer eller annat som synliggör elkablarna samt stolpstag för fåglar, dessa måste uppsättas över hela den ca 10 km långa överföringslinjen, bofasta samt flyttandefåglar passerar denna elöverföringslinje vilket kan medföra stor skogsfågeldödlichkeit på detta område ifall inte kraftiga preventiva åtgärder tas på hela dess sträckning. Också alla stödjande stolpstag etc. bör märkas. Uppföljning av konsekvenser bör också omfatta hela denna externa elöverföringslinje och sträckan årligen inventeras på våren under den för skogshönsfågla mest intensiva parningstiden samt på hösten under den intensivaste flyttningstiden för flyttfåglar för att utröna hur väl de preventiva åtgärderna lyckats och ifall fler åtgärder måste göras för att hindra fågelkollisioner. Alternativt borde elöverföringslinjen i stället förverkligas med jordkabel som helt skulle eliminera detta kända problem med fågeldödlichkeit vid kraftlinjer.

8. 7.5-8. 7. 7 Fåglar, Övriga djur, Arter i bilaga IV, Övrig fauna

På eller i närheten av det ifrågavarande vindkraftsparkområdet förekommer nästan alla landlevande viltarter som förekommer i Finland (Jaktlag 5§ Vilt och icke fredade djur) vilket omfattar också de stora rovdjuren. Utöver beskrivna naturinventeringarna bör också den lokala jaktföreningen höras gällande kända spelplatser samt värdefulla levnadsområden för skogshönsfåglar på området, de kan ge värdefull information om områdets stationära fågelstam och dess eventuella särdrag som bör beaktas. Vörånejdens jaktvårdsförening samt jaktklubbarna bör också höras gällande områdets övriga viltarters eventuella särdrag samt om anmärkningsvärda lokala viltstråk som eventuellt kan finnas på det aktuella området.

9.6-9.8 Förebyggande och lindring av skad/iga konsekvenser. Uppföljning av konsekvenser.

Uppföljning av konsekvenser bör förutom kraftverksområdet också omfatta hela den externa elöverföringslinjen och den sträckan bör inventeras årligen som tidigare beskrivits under två års tid för att utröna hur väl de preventiva åtgärderna lyckats och ifall fler åtgärder måste vidtas för att hindra fågelkollisioner.

10.2.4--10.2.5 Konsekvenser för fåglar, annan fauna

En arealmässigt stor anlagd vindkraftspark med tillhörande infrastruktur och överföringsledningar på ett så stort område med värdefulla föryngrings, vistelse och förbindelseområden betyder att man allvarligt kommer att påverka förekommande viltarter och framför allt skogshönsfågla negativt då deras livsmiljöer och dess naturliga rörelse och vistelseområden exploateras. Vid konsekvens bedömningen och uppföljning bör man som jämförelsematerial ta med regionalt etablerade vilttrianglars tidigare resultat för att bedöma eventuella förändringar.

10.2. 7 Villebrådsarter och jakt

Vörånejdens jaktvårdsförening samt berörda jaktklubbar bör klart informeras samt höras gällande vindkraftsparkens praktiska påverkan för utövandet av jakt på själva planeområdet samt på närliggande eventuellt berörda områden.

10.3 Konsekvenser för människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel

Jakten är för Kust-Österbottningarna inte bara en mycket viktig fritidssysselsättning utan även för hushållen en ekonomiskt viktig fråga som över 10 000 personer i enbart Kust-Österbottens region utövar. Jakt är en stor bidragande orsak till den levande landsbygd som eftersträvas. Att kunna utöva jakt har således påverkan på ett stort antal människor också lokalt. Av denna orsak anser Kust-Österbottens region att man också konsekvent bör beakta jaktutövningen vid bedömningar gällande människans hälsa, levnadsförhållanden och trivsel. Då användningen av området som en aktiv jaktmark påverkas och denna påverkan ger konsekvenser bör detta kontinuerligt noggrant uppföljas, klargöras och utvärderas med de berörda jaktföreningarna samt markägarna som innehar eller äger jakträtt på ifrågavarande område.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintrafficin lennonvarmistus antaa ilmailulain 158 § mukaisia lausuntoja lentoesteistä lentoesteluvan hakemista varten. Lausunnossa otetaan kantaa kohteen mahdollisiin vaikutuksiin lentoturvallisuuteen sekä lentoliikenteen sujuvuuteen ja tarvittaessa rajoitetaan kohteen maksimikorkeutta. Lentoliikenteen sujuvuuden arvioinnissa Fintrafficin lennonvarmistus käyttää yhteistyössä Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomian kanssa sovittuja lausuntoperiaatteita ja tarvittaessa rajoittaa esteiden korkeuksia niiden mukaisesti. ArcGIS -muotoinen paikkatietoaineisto lentoesterajoituksista on ladattavissa Fintrafficin verkkosivustolta osoitteesta Lentoesteet | Fintraffic.

Tätä aineistoa käyttämällä voi suunnittelija jo etukäteen arvioida kohteelleen mahdollisesti kohdistuvia korkeusrajoituksia.

Fingrid Oyj

Yleistä

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Kantaverkkoyhtiöllä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Liittymisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liityntää koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittymisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittymisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset.

Kustakin liittynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Tuulivoimahanke

Fingrid laatii sähkönsiirtoverkkojen kehitystarpeet ja periaatteelliset ratkaisut yhtenä kokonaisuutena. Tavoitteena on, yhteistyössä nykyisten ja uusien verkkoliityntää suunnittelevien tahojen kanssa, varmistaa teknistaloudellisesti parhaat verkkoratkaisut ja liityntätavat. Tuulipuistojen verkkoliityntä ja liittymisjohdot kuuluvat olennaisena osana tuulivoimapuistoon ja sen toteuttamismahdollisuuksiin ja näin ollen niitä tulee tarkastella riittävästi arviointiselostusvaiheessa.

Fingrid Oyj:llä ei ole muuta kommentoitavaa arviointiohjelmasta.

Hembygdsföreningen Framstegsvännerna i Lotlax r.f.

Hembygdsföreningen Framstegsvännerna i Lotlax önskar i egenskap av representant för invånarna i Lotlax by, Vörå framföra följande anmärkningar mot det i MKB-programmet framförda alternativet för elöverföring från Lasor Vinds planerade vindkraftspark i Vörå kommun.

Föreningen anser att den föreslagna linjedragningen kommer att ha en negativ effekt på byns miljö och dess dragningskraft som boningsort. Den planerade linjen skulle korsa byns södra delar och bli tydligt synlig från fastigheter med fast bosättning. Dessutom skulle en flera hundra meter lång sträcka av en grusväg som används dagligen av fast bosatta hushåll bli en del av linjegatan och stundvis hamna under linjen.

Sedan förr korsas byns norra ända av en 200 meter bred linjegång för både en 110kV och en 220kV ledning. Att båda ändorna av byn skulle genomkorsas av ledningar skulle ha en väldigt negativ inverkan.

Den planerade linjedragningen skulle också få negativa följder för de jordbrukare som är verksamma i byn. Den planerade linjen skulle uppta en ansenlig del av brukarnas åker- och skogsmarker med ekonomiska förluster som följd, främst med tanke att ersättningar för förlorad mark i bästa fall är marginell.

Vi önskar att projektägaren utreder andra alternativ till överföring av framtida elproduktion till stamnätet, då det nu föreslagna alternativet skulle ha disruptiva effekter för både invånare och miljö.

Från föreningens sida vill vi också anmärka mot informationsgången från projektets och inblandade myndigheters sida. Den 20.9 hade projektägande vindkraftsbolag kallat till ett informationstillfälle angående planer för elöverföring. Problemet var kallelsen till detta tillfälle inte skickats till alla berörda parter, utan många markägare fick höra om tillfället ryktesvägen. Också arrangemanget av det allmänna infotillfället den 21.9 bör granskas kritiskt. Enligt föreningens åsikt kan en offentlig myndighet inte förutsätta att alla invånare har tillgång till, eller kunskap i att använda, kommunikationsteknik som Teams. I detta fall hör många intressenter till den äldre delen av befolkningen och har inte möjlighet att delta på annat sätt än genom fysisk närvaro. Att infotillfället den 21.9 utannonserades som ett enbart elektroniskt tillfälle anser vi att inte är förenligt med lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet, och dess femte kapitel.

Kalapää miljöförening r.f.

Vi anser att bedömningsprogrammet innehåller väsentliga brister och en koppling, vilka gör att bedömningsprogrammets trovärdighet bör ifrågasättas.

Motivering:

- Närliggande vindkraftsprojekt Kivine vindkraftspark har helt utelämnats från kartan, där närliggande vindkraftsplaner presenteras.
- Det fasta boendet och fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk är inte överhuvudtaget omnämnda i programmet. Båda faktorerna är allmänt kända och av stor betydelse då Lasor vindkraftsområdes lämplighet för vindkraft skall bedömas.
- FCG/ Kristina Salomaa (som anges som kontakt i bedömningsprogrammet) fungerar även som utredare för Österbottens förbund, då nya lämpliga områden för vindkraft sökes i landskapet (bilaga 1). Att få med Lasor bland lämpliga vindkraftsområden i den reviderade landskapsplanen, är av avgörande betydelse för Lasor Vind Ab:s projekts fortsättning. Den direkta sammankopplingen av ett privat projekt med den offentliga hanteringen på detta sätt, är inte lämplig och den är inte heller rättvis ur andra aktuella vindkraftsprojekts synvinkel.

Vi yrkar på att:

1. En helhetsbedömning av alla vindkraftsområden inom Vörå kommun (planerade eller under planering) görs och att alternativ ALT0 (projektet genomförs inte), som anges i MKB-kungörelsen, väljs för Lasor vindkraftsparks del.

Motivering:

Antalet enskilda vindkraftsområden (planerade eller under planering) är åtminstone tolv (12 !) inom Vörå kommuns gränser. Antalet möllor understiger 10 i de flesta områdena.

Avstånden mellan vindkraftsparkerna är korta vilket gör att områdena flyter ihop och i praktiken kan betraktas som en enda stor vindkraftspark om Lasor vindkraftsområde blir planerat för vindkraft. Lasor skulle bli det område som binder ihop flera andra områden p.g.a. sitt centrala läge i kommunen och bör därför inte planeras för vindkraft.

2. Nu gällande landskapsplan efterföljs och att inte Vörå kommun heller fylls med ännu flera vindkraftsparker, där antalet möllor understiger 10 st. ALT0 (projektet genomförs inte), som anges i MKB-kungörelsen, väljs.

Motivering:

ALT1 (max 19 möllor) är inte möjligt att verkställa eftersom området inte ingår i gällande landskapsplan.

Att välja ALT2 (max 9 möllor) strider mot miljöministeriets rekommendationer att vindmöllor bör koncentreras till större vindkraftsområden i stället för många små för att minska störningarna på miljön.

Vörå kommun har redan brutit mot dessa rekommendationer i och med de planer som redan godkänts (se även p 1).

3. Stor vikt fästs vid helhetsbedömningen av den inverkan som ett förverkligande av Lasor vindkraftspark skulle innebära för själva området och för närliggande områden.

ALT0 (projektet genomförs inte), väljs eftersom det är det enda godtagbara alternativet av de som anges i MKB-kungörelsen, då helheten bedöms.

Motivering:

Som det framgår från bilagda analys (bilaga 2), utgående från miljöförvaltningens rekommendationen gällande planering för byggande av vindkraft, skulle ett förverkligande av Lasor vindkraftspark strida mot en mängd av miljöförvaltningens rekommendationer och gällande lagstiftning. De flesta av dem skulle var för sig vara tillräckliga för att fälla projektet men speciellt då helheten tas i beaktande måste planeringen av området för vindkraft, anses genomförbar.

Lasor Vind Ab:s tilltänkta vindkraftsområdes direkta olämplighet för vindkraft framgår med all önskvärd tydlighet.

Bilaga 1: Infobrev, Södra Österbottens, Mellersta Österbottens och Österbottens vindkraftsutredning

Bilaga 2:

Bilaga till anmärkning till NTM-centralen beträffande MKB-utredning för Lasor Vind Ab:s planerade industriområde för vindkraft i Vörå.

Åtminstone följande faktorer påverkar beslut om eventuell exploatering av området mellan Kalapää och Vörå Ådal för vindkraftsindustri och bör därför noggrant beaktas i en miljökonsekvensbedömning.

Det bör noteras att Miljöförvaltningens anvisningar är gjorda 2016 och att vindmöllorna numera är flera tiotals meter högre än då anvisningarna gjordes. Möllornas inverkan på omgivningen har därför vuxit och de förändrade förhållandena måste tas i beaktande i utredningen och planeringen.

1. Kalapää träsk - fågelskyddsområde med utrotningshotade fågelarter och däggdjur.

Kalapää träsk klassas av miljöförvaltningen som fågelskyddsområde av nationellt värde (SPA-område), och hör till det europeiska nätverket Natura 2000. Fiskgjusen, en av arterna som utgör grunden för skyddet, använder träsket som födoställe - liksom havsörnen. Eftersom träsket är fiskrikt, lättillgängligt och omgivningen är oexploaterad, är träsket av avgörande betydelse för just fiskgjusens överlevnad och reproduktion. Av de arter som benämns som kollisionsbenägna häckar trana och svan i området.

Fladdermöss lever i många byggnader runt träsket och de använder sig även av träsket som födoställe.

Flera fågelarter behöver träsket som rastplats t.ex. inför höstflyttningen. Detta gäller bl.a. hus-, ladu- och backsvalor, vilka häckar t.o.m. långt från träsket. Vassruggarna används som samlings- och övernattningsplatser inför flytten söderut. I nu gällande landskapsplan finns en "ekologisk korridor" inritad i anslutning till träsket.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft i närheten:

- Havsörn och fiskgjuse, vilka nämns som arter som behöver speciellt skydd, kommer att drabbas - speciellt eftersom Kalapää träsk används som födoställe till vilket de behöver fri passage från sina häckningsområden och utrymme för själva födosöket vid träsket. Träsket är långsmalt och fåglarna behöver därför stort utrymme, utöver själva vattenytan, runt träsket.
- Fiskgjusens sätt att fiska försvåras avsevärt om skuggor från vindmöllornas vingar hela tiden drar över vattenytan.
- Det är ett brott mot NVL 49 §:s direkta förbud att förstöra eller försämra de platser där de djur som nämns i habitatdirektivets bilaga IV (a) förökar sig eller rastar. Till dessa arter hör bland annat alla fladdermusarter som förekommer i Finland.
- Träskets roll som rastplats för flera fågelarters höstflyttning försämras drastiskt.
- Träskets status som fågelskyddsområde äventyras då miljön ändras p.g.a. möllornas ljus-, ljud- och skuggeffekter och möllorna begränsar fåglarnas möjligheter att ta sig till och från träsket.

2. Kalapää och Vörå ådal - värdefulla kulturmiljöer och bostadsområden

Kalapää är ett bostadsområde inom Rökiö, Tuckor och Myrbergsby byar.

Runt Kalapää träsk, som är områdets centrala punkt, finns 27 bebyggda fastigheter, av vilka 6 fastigheter används för fast boende och resten är i fritidsbruk. Av dessa är 19 i aktiv användning. Området fick sin bofasta befolkning under första halvan av 1800-talet i form av torpare på hemman som hörde till Rökiö och Tuckor byar. Torparna odlade upp marken som de arrenderade och i början av 1900-talet kunde de lösa in torpen med Lex Kallio som grund.

Området är ett unikt exempel på ett gammalt torparsamhälle och hur det utvecklats och omgivningen kan betraktas som småskalig och orörd, vilket anges som grund för en större konflikt mellan vindkraftverk och landskapsbilden.

Många av byggnaderna är över hundra år gamla och bildar tillsammans med tystnaden och mörkret ett unikt område för fast- och fritidsboende samt för rekreation.

Inga fastigheter är osålda och Vörå kommun har planer på att inleda strandplaneringen av Kalapää träsk år 2022. Ett bevis på områdets värde och fastigheternas attraktivitet.

I tidigare utredningar som Österbottens förbund gjort är området klassat som tyst och mörkt - något som fortfarande gäller.

Vörå ådal, som ligger väster om Kalapää, klassas enligt miljöministeriet som nationellt värdefullt landskapsområde i en uppdaterad inventering och museiverket noterar Vörå kyrka med omgivning som nationellt värdefull i det nationellt värdefulla landskapsområdet Vörå ådal.

Vad innebär eventuella industriområden för vindkraft i närheten:

- Bostadsområdet Kalapää påverkas i stor omfattning. Miljön med tystnad och mörker förstörs - speciellt eftersom Kalapää träskets vattenyta förstärker effekterna av de blinkande ljusen, skuggeffekterna och ljudet från möllorna.
- En eventuell utbyggnad av vindkraft skulle även ge upphov till en förändring som avsevärt minskar naturskönheten, trivseln eller kulturvärdena i omgivningen eller Kalapää träskets lämplighet för rekreatiönsändamål (det som nämns både i vattenlagen och naturvårdslagen).

- Landskapsbilden öster om Vörå ådal kommer att ändra utseende totalt om området blir industriområde för vindkraft. Möllorna skulle påverka t.ex. "landskapsbildens enhetlighet och effektfullhet" (som nämns i miljöministeriets kriterier) eftersom de kommer att dominera synintrycket av hela den norra delen av Vörå ådal.

3. Vitmossens fornminnesområde - sällsynt i Finland.

Vitmossens fornminnesområde befinner sig mer eller mindre mitt i det område som Lasor Vind AB planerar för vindkraftsindustri mellan Kalapää och Vörå ådal.

Arkeolog Hannu Kotivuori bedömer boplatsen vid Vitmossen som mycket sällsynt i Finland på basen av de utgrävningar som gjorts under hans ledning (artikel i Vörå kommuns årspublikation I Rågens Rike 1987). Området är det enda i Vörå som betraktas som nationellt värdefullt av museiverket.

Bror Åkerblom framhåller i Vörå sockens historia del I betydelsen av Vörå ås källflöden i Rökiö - i nära anslutning till Vitmossens fornminnesområde - för Vörås historia.

Området är rikt på fornlämningar.

För att göra området tillgängligt för allmänheten har en vandringsled dragits kring Vitmossen via de många forngravar som finns i terrängen (vandringsleden finns dokumenterad på Vörå kommuns hemsida, se punkt 4 nedan).

Dessutom har två fornhus byggts där vandringsleden startar (se punkt 5 nedan).

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft på området:

- Ljus- och ljudeffekterna från möllorna förstör miljön i området och bildar en osmaklig kontrast till den unika boplatsen vid Vitmossen.
- Terrängarbetet för att bygga upp industriområdet innebär en stor risk att ännu inte upptäckta fornlämningar förstörs.
- Ett industriområde för vindkraft skulle stänga allmänhetens tillgång till det unika fornminnesområdet då miljöförvaltningens krav på säkerhetsavstånd runt varje mölla skall uppfyllas.

4. Rekreatiomsområdena mellan Kalapää och Vörå ådal och vid Kalapää träsk.

Områdena mellan Kalapää och Vörå ådal och vid Kalapää träsk är i flitig rekreativ användning, dels beroende på områdenas naturvärden och fornlämningar men även p.g.a. av områdenas lättillgänglighet och integreringen i Folkhälsan Norrvallas verksamhet.

Vörå Idrottsgymnasium använder även områdena i sin verksamhet.

Exempel på dokumenterad användning av området:

I fornhusets gästbok (se även punkterna 3 och 5) finns ordentligt över 500 namn antecknade under 2020, Långloppet på skidor - BotniaVasan - har ordnats sedan 2006 med hundratals deltagare varje år och i cykelloppet Botnia MTB deltog över 100 cyklister år 2019. Besöksboken vid Boberget hade t.ex under perioden 2013 - 2018 i medeltal över 700 namn antecknade per år.

Vörå kommun marknadsför rekreativsmöjligheterna bl.a. på sin hemsida:

Vitmossens vandringsled i Tuckor

Gör en utflykt till Vitmossens vackra natur med rekonstruerade sten- och bronsåldershus. Passa på att vandra efter bronsåldersleden till den unika boplatsen med gravrösen. Detta är en av de äldre hittade boplatserna i Finland och tillhör äldre bronsåldern. Bekanta dig med ett flertal tydliga husgrunder eller terrasser från nämnda tider. Dessa fornlämningar låg under bronsåldern vid en havsarm som sträckte sig ända till södra delen av Vörå.

Vandringsleder i Rökiö:

Skytning från Norrvalla, Vöråvägen 305-307. Rutter från 3 km till 7 km. Förbindelseleden mellan Bobergsleden och Vitmossleden ger möjlighet till långa turer då sträckan blir över 20 km tur-retur. Kortare etapper kan även vandra längs med leden eftersom den passerar flera stickvägar längs med skogsbilvägen i Rökiö där du kan starta. Du upplever varierande natur i form av hållor, gammal trolskog, myrar och träsk samt forntida lämningar.

Skidspår: Norrvalla, Vöråvägen 305-307, 66600 Vörå
Belyst 2,3 km.
Klassisk stil och fristil.
BotniaVasans spåret på 52 km startar från Norrvalla.
Upprätthållare: Folkhälsan Norrvalla

Vandringslederna och BotniaVasans spårsträckning går igenom eller i anslutning till det område som Lasor Vind Ab vill se som industriområde för vindkraft.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft på området:

- Områdena är i stor rekreativ användning och enligt miljöförvaltningens anvisningar bör samma maximala db-nivåer för ljudnivån användas, som för bostadsområden, vilket gör det omöjligt att anlägga en vindkraftsindustri på eller i närheten av områdena (se även nedan punkt 5, fritidsbyggnader och fornhusen) om rekreativ användning skall kunna fortsätta.
- Användningen av de olika lederna - speciellt BotniaVasans spårsträckning - blir också omöjligt då det säkerhetsavstånd kring möllorna på 1,5 gånger möllans totalhöjd, som miljöförvaltningen rekommenderar för områden "där människor rör sig", tillämpas.

5. Fornhus och fritidsbyggnader mellan Kalapää och Vörå ådal.

Fem fritidsfastigheter ligger alltför nära eller inom det område som Lasor vind Ab planerar för vindkraftsindustri mellan Kalapää och Vörå ådal. Ett av dessa fritidshus är över hundra år gammalt och används med stor sannolikhet också av fladdermöss som fortplantnings- och/ eller rastplats. I anslutning till Vitmossens fornminnesområde har ett fornhus byggts. Huset invigdes 2003 och området används som rastplats för de vandringsleder som finns i terrängen och t.ex. åtskilliga skolklasser har besökt fornhuset i undervisningssyfte (se även punkterna 3 och 4). Huset byggdes med talkokrafter och med bidrag från flera företag och från Vörå kommun. Huset administreras av Jakob Tegengren-Sällskapet r.f. i Vörå.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft på området:

- De fem fritidshusen måste rivas, omändras eller deras användning på annat sätt ändras och verksamheten vid fornhusen avslutas för att kunna uppfylla miljöförvaltningens krav vad gäller säkerhetsavstånd och gränser för ljus- och ljudeffekter till ett industriområde för vindkraft. Det kan inte anses vettigt - och det är inte ens möjligt utan en fladdermössutredning. Fridlysningsbestämmelserna i NVL 49 § förbjuder nämligen avsiktligt fångande, dödande och störande av fladdermöss samt förstöring och försämring av deras fortplantnings- och rastplatser.

Med punkterna ovan som grund, anser vi:

- Det område, där Lasor Vind Ab inlett planeringen för ett industriområde för vindkraft, i huvudsak mellan Kalapää och Vörå ådal, är inte på något sett lämpligt för ändamålet (punkterna 1-5 ovan).
- Områden för vindkraft bör ha ett sådant avstånd till Kalapää att Kalapää träsks status som fågelskyddsområde inte äventyras och att bostads- och övrig miljö med bl.a. tystnaden och mörkret i området inte förstörs. Livsbetingelserna för i synnerhet havsörn, fiskgjuse och fladdermöss måste bevaras, skyddas och garanteras liksom fåglarnas fria passage i övrigt till och från träsket (punkterna 1-2 ovan).
- Den ekologiska zon som idag finns i landskapsplanen bör kvarhållas och hållas fri från vindkraft (punkt 1 ovan).

Luonnonvarakeskus LUKE

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslain (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Lasorin hankealue sijoittuu Pohjanlahden rannikkoalueelle, suurimmalta osin muuttolintujen määrittelyille päämuuttoreiteille (mm. laulujoutsen, metsähänhi, kurki ja merikotka). Hankealueen kautta kulkevan muuton, lentokorkeuksien ja lentoreittien selvittämiseksi alueella suoritetaan lintujen muutontarkkailu keväällä ja syksyllä 2021. Lähiympäristöön ei sijoitu tiedossa olevia lintujen muutonaikaisia tärkeitä lepäily- ja ruokailualueita, mutta alueen itäpuolella sijaitsevilla peltoaukeilla on merkitystä muutonaikaisena lepäily- ja ruokailualueena.

Hankealueen eläimistö koostuu seudullisesti tyypillisistä nisäkkäistä ja muista eläinlajeista, jotka ovat sopeutuneet elämään ihmisen voimakkaasti muokkaamalla metsä- ja suoalueilla. Tietoja hankealueen eläimistöstä hankitaan mm. haastatteluin, kirjallisuudesta, lähialueiden aiemmista luontoselvityksistä sekä lajitietokeskuksen Laji.fi-tietojärjestelmästä.

Alueella saattaa esiintyä kaikkia metsäkanalintulajeja (teeri, metso, pyy, riekko). Metsäkanalintujen soidinpaikkainventointi on suoritettu keväällä 2021 olemassa olevan tiedon perusteella sellaisilla alueilla, jonne saattaa sijoittua paikallisesti tärkeitä soidinalueita.

Kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen.

Kanalintujen soitimet saattavat häiriintyä, jos voimaloita rakennetaan liian lähelle soidinpaikkoja. Esimerkiksi metso on herkkä häirinnälle. Hanke todennäköisesti häiritsee metsoja, vaikkei voimaloita soidinpaikalle sijoituisikaan. Niillä on isot reviirit soidinpaikan ympärillä (karkeasti kilometrin säteellä) ja ne käyttävät eri vuodenaikoina erityyppisiä elinympäristöjä. Kanalintujen esiintymistä ja runsautta olisi hyvä selvittää myös riistakolmioiden kesälaskentojen avulla tai tehdä kanalintujen linjalaskennat kesällä. On hyvä huomioida, että pienetkin soitimet voivat olla merkittäviä paikalliselle poikastuotannolle.

Koppeloiden pesimädispersaali soidinten ympärillä määrittää paikallisesti alueen metsokannan, ei pelkästään soivien koiraiden määrä yhdellä soidinalueella. Lisäksi metsäkanalinnut pesivät myös tavallisessa talousmetsässä, joten karkea selvitys pelkästään soidinpaikoista ei välttämättä kuvaa alueen metsäkanalintukantaa tarpeeksi.

Hankealue ja sähkönsiirtoreitti sijaitsevat Vöyrin seudun riistanhoitoyhdistyksen alueella. Ohjelmassa on tuotu hyvin esille mahdollisia riistaeläimiin ja metsästyksen kohdistuvia vaikutuksia. Ohjelmassa kerrotaan, että tuulivoimaloiden rakennuspaikat ja niiden lähialueet muuttuvat rakentamisen myötä avonaisemmiksi ja teollisemmiksi, eivätkä siten sovellu enää kovinkaan hyvin metsästyksen harjoittamiseen. Lisäksi voimalat rajoittavat jossain määrin mm. latvalinnustuksen osalta vapaita ja turvallisia ampumasektoreita. Tietoa riistakantojen tilasta tullaan selvittämään haastatteluin ja riistanhoitoyhdistyksen tilastoista. Suurpetojen osalta tullaan konsultoimaan Lukea. Ennakkotietojen perusteella hankealue ei kuitenkaan ole erityisen tärkeä esiintymisalue luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeille kuten saukolle ja sudelle sekä muille suurpedoille. Hankealueelta ei ole tiedossa susireviirejä.

Haastattelujen lisäksi kyseisten lajien esiintymisestä alueella saisi paremman käsityksen esim. lumijälkilaskentojen ja riistakolmioiden avulla, olemalla yhteydessä alueen riistanhoitoyhdistykseen, hyödyntämällä riistahavainnot.fi ja riistakolmiot.fi -sivustoilta löytyviä aineistoja.

Hankealueen läheisyydessä on erilaisia toteutuneita ja suunniteltuja maankäyttöhankkeita. On tärkeää ottaa huomioon muun tuulivoimarakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus paikallis- tai osapopulaatitasolla lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.

Lausunnon tiivistelmä

Hankealueelle on tehty ja tehdään luontoselvitykset vuoden 2021 aikana. Selvitysten tuloksia ei esitellä vielä tässä YVA-ohjelmassa. Hankealueella saattaa esiintyä kaikkia metsäkanalintuja

(metso, teeri, pyy, riekko). Lisäksi saattaa esiintyä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja. Kyseessä olevien lajien esiintymisen selvittämiseksi sopivia menetelmiä ovat lumijälkilaskennat, linjalaskennat ja riistakolmiot. Kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Kanalintujen esiintymistä ja runsautta olisi hyvä selvittää myös riistakolmioiden kesälaskentojen avulla tai tehdä kanalintujen linjalaskennat kesällä. Mahdolliset soidinten paikat tulisi ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. On tärkeää, että otetaan huomioon myös muun tuulivoimarakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus paikallis- tai osapopulaatotasolla lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.

Oravaisnejdens Natur r.f.

1. Oravaisnejdens Natur (ONN) följer Natur och miljöns linje att vindkraftsparker bör anläggas enbart på områden som är planerade för vindkraft i landskapsplanen. Området för Lasor vindkraftspark finns inte med i landskapsplanen och är därför olämpligt.
2. Den planerade vindkraftsparken gränsar till viktiga fågelsjöar som Kalapää träsk och Pittjärv träsk. Runt Kalapää finns också en del fritidsbebyggelse.
3. I skogarna där vindkraftsparken planeras finns häckande havsörn och fiskgjuse.
4. Fågellivet i den blivande landskapsplanen hyser flera rödlistade arter såsom järpe, duvhök, ormvråk, bivråk, enkelbeckasin, grönben, pärluggla, berguv, tofsmes, talltita, lavskrika. Även den i trakten ovanliga kattugglan har observerats i området.
5. ONN anser att vindkraftsparken är överdimensionerad och att området inte är lämpligt för en vindkraftspark.

Pohjanmaan museo

Museo toteaa, että käännöstyö vaatii tarkkuutta, jotta sisältö pysyy samana ja jotta virheet eivät siirry toiseen kieliversioon kuten esimerkiksi voimalinjan kulkusuunnan kanssa on käynyt eli kuva kertoo toista kuin teksti ja sama toistuu ruotsinnoksessa. Museo huomauttaa, että RKY-kohteista on käytetty nimitystä nationellt betydande byggda kulturomgivningar, jossa sanan miljö kaantuminen muotoon omgivning ei vastaa vakiintunutta käytäntöä. Käännöstyössä on hyvä pitäytyä nimityksissä, joita sektorivastaava viranomaiskin käyttää, jotta myös asiaan perehtymätön lukija kykenee tarvittaessa löytämään lisätietoa - Museovirasto käyttää muotoa byggda kulturmiljöer av riksintresse. Eri kieliversioiden sanatarkkuudessa voi toki olla eroja, mutta asiasisällön tulee olla sama ja jo prosessiekonomian kannalta omaa tuotosta kannattaa verrata viranomaisen jakamaan valmiiseen tietoon, tästä esimerkkinä Klemetsin taloryhmää koskevan RKY-kohdekuvausten ruotsinnos.

Museo toteaa, että toteutusvaihtoehtoja on esitetty kaksi ja että liityntäreitti kantaverkkoon tarvitaan voimalayksiköiden määrästä riippumatta. Mukana on myös niin kutsuttu nollavaihtoehto, jolloin hanketta ei toteuteta. Museo näkee jo tässä vaiheessa valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen läpi suunnitellun 10 km mittaisen ilmalinjan ongelmallisena, mutta katsoo yleisellä tasolla ottamatta kantaa hankkeen Lasor toteuttamiskelpoisuuteen, että myös kulttuuriympäristön kannalta tuottotehon tulisi olla riittävä, jotta tarve hajauttaa voimaloita ympäri maakuntaa ja siitä johtuvaa maisemien pirstaloitumista ja sen seurauksena mahdollisesti syntyviä muita haittoja kuten asumismukavuuden ja -viihtyisyyden laskua voidaan hillitä.

Museo toteaa, että arviointiohjelma on suunnitelma arvioinnin toteuttamisesta ja katsoo, että se täyttää pienistä puutteistaan huolimatta YVA-lainsäädännössä sille asetetut vaatimukset. Suunnitelmasta käy ilmi muun muassa arviointiprosessin osalliset, kulku ja menetelmät sekä selkeästi esimerkiksi se, että kyse on teollisen luokan maisemaa muuttavan rakentamisen suunnittelusta etenkin, kun hankkeen vaikutukset suhteutetaan alueelle suunniteltuun muuhun tuulivoimatuotantoon.

Museo jää odottamaan varsinaisen selvitystyön tuloksia.

Puolustusvoimat 2. Logistiikkarykmentti

Puolustusvoimat toteaa, että maanpuolustuksen tarpeet on mainittu ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa osana terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevaa valtakunnallista alueidenkäyttötavoitetta (luku 8.2.3). Alueidenkäytön suunnittelussa maanpuolustuksen kehittämistarpeet ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida myös maankäyttö- ja rakennuslain 4a § perusteella.

Merkittävin ja laaja-alaisin tuulivoimaloista aiheutuva vaikutus kohdistuu puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän suorittamiselle (Laki puolustusvoimista 551/2007 ja aluevalvontalaki 755/2000).

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa käsitellään hankkeen vaikutuksia Puolustusvoimien tutkien toimintaan ja valvontajärjestelmiin. Muilta osin hankkeen vaikutuksia maanpuolustukseen ei arviointiohjelmassa ole käsitelty. Puolustusvoimat esittää, että hankkeen vaikutuksia puolustusvoimien toimintaan arvioidaan perustuen Pääesikunnan hyväksyttävyytyslautauton.

YVA-ohjelman mukaan Lasorin hankkeelle on pyydetty Puolustusvoimien lausuntoa.

Viitaten YVA-ohjelman tiivistelmään sekä lukuun 8.11 Puolustusvoimat huomauttaa, että hankkeelle tulee saada myönteinen hyväksyttävyytyslautaus ajantasaisin hanketiedoin ennen rakentamisen mahdollistavan kaavan hyväksymistä.

Jos toteutettavien tuulivoimaloiden koko (suurempi, korkeus > 10 m), määrä (enemmän) tai sijoittelu poikkeaa (> 100 m) niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimat (Pääesikunnan operatiivinen osasto) on antanut lausunnon hankkeen lopullisesta hyväksyttävyydestä, tulee hankkeelle saada Pääesikunnalta uusi lausunto hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista. Myös tapauksessa, jossa muutokset ovat pienemmät kuin yllä on esitetty, pyydetään muutoksista tiedottamaan Pääesikunnan operatiivista osastoa.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Traficom

Liikenteen turvallisuusviraston tehtävät ovat 1.1.2019 alkaen siirtyneet Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille.

Pyydämme, että aineistossa olevat viittaukset Liikenteen turvallisuusvirastosta sekä Viestintävirastosta muutetaan viittauksiksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomiksi.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin. Tuulivoimaloiden on monissa tapauksissa todettu vaikuttaneen TV-vastaanoton laatuun maanpäällisissä TV-lähetysverkoissa. Tuulivoimaloilla on vaikutuksia myös matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaaliin laatuun. Tutkajärjestelmä vaatii toimiakseen riittävää etäisyyttä tuulivoimaloihin. Radiolinkin toiminta taas edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä.

Sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia radiojärjestelmistä. Siksi on tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Jo olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia ja raskaita, 200 - 300 metrin korkuisia mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo

tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriötä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa.

On suositeltavaa, että tuulivoimahankkeesta vastaavat ovat yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä sekä teleoperaattoreita tulisi aina informoida tuulivoimahankkeesta.

Västkustens miljöenhet / Länsirannikon ympäristöyksikkö

Väsentligt är att avgränsningen och omfattningen av kraftverksområdet samt placeringen av de enskilda vindkraftverken planeras väl så att olika slag av negativa konsekvenser för bosättning, landskap, rekreation, miljö och natur minimeras.

Placeringen av kraftverken får inte vara sådan att Miljöministeriets riktvärden för buller överskrids. Enligt preliminära bullermodelleringar överskrids inte 40 dB vid bosättning.

Åtgärdsgränsen enligt Social- och hälsovårdsministeriets förordning 545/2015 § 12 får inte överskridas inomhus samt även de lågfrekventa bullernivåerna vid bosättningen i närheten av vindkraftsparken bör utredas.

Ljus- och skuggeffekter från vindkraftverken får förekomma under så kort tid av året, att inga oskäligen olägenheter uppstår vid de störda objekten i omgivningen, Västkustens miljöenhet använder 8 h/år som gräns. För alternativ 1 är skuggnings- och bullerkonsekvenserna större.

Ifall anmärkningar och riktvärden för buller- och skuggningseffekter följs krävs inget miljötillstånd.

Risker med islossning från rotorbladen bör beaktas i områden nära vägar och där människor kan tänkas vistas.

Angående el-överföringen från parken så skulle jordkabelalternativ kunna användas vid bebyggelse i öppet landskapsområde.

Placering av kraftverken och ombyggnad av vägar inom området bedöms inte påverka andra viktiga samhällsfunktioner ur en hygienisk synvinkel.

Väylävirasto

Arviointiohjelman mukaan vaikutuksia liikenteeseen aiheutuu erityisesti hankkeen rakentamisen aikaisista kuljetuksista. Hankkeen toiminnan aikana vaikutuksia liikenteeseen aiheutuu tuulivoimaloiden huoltokäynneistä. Selostusvaiheessa tuulivoimaloiden sekä niiden perustusten ja asennuskentän rakentamisen aiheuttamat kuljetukset arvioidaan tuulivoimaloiden määrän ja tyyppien perusteella. Lisäksi tarvittavien erikoiskuljetusten määrä arvioidaan erikseen. Käytön aikaisesta liikenteestä saadaan arvio hankevastaavalta. Liikenneverkon nykytila selvitetään Väyläviraston Tieräkisterin tiedoista, josta saadaan muun muassa ajantasainen tieto maanteiden liikennemääristä.

Hankkeen aiheuttamia liikenteellisiä vaikutuksia arvioidaan vertaamalla hankkeen aiheuttamia kuljetusmääriä teiden nykyisiin liikennemääriin. Liikenteen lisäystä tarkastellaan sekä absoluuttisesti että suhteellisesti verrattuna nykyiseen liikennemäärään. Liikenteen kokonaislisäntyminen ja raskaan liikenteen lisääntyminen tarkastellaan erikseen. Liikenteen lisääntymisen sekä kuljetusten tyyppien perusteella arvioidaan vaikutuksia kuljetusreittien liikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Maanteiden liittymien osalta tehdään tarvittaessa toimivuustarkasteluja. Suunniteltujen voimajohtojen osalta tarkastellaan niiden vaikutuksia maanteihin erityisesti erikoiskuljetusten ja liikenneverkon kehittämisen kannalta.

Liikennevaikutusten arviointi on esitetty YVA-ohjelmassa riittävällä tasolla.

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Liikenneviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni+lapa) + suoja-alue maantien keskeltä lukien.

Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen maanteiden kunnossapidon aluevastaavaan. Liittymäluvat maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Jos tasoristeyksen käyttö lisääntyy kuljetusten johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeyksen rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeykseen liittyvää tietä koskevia ehtoja. Tasoristeysluvan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon osoitteeseen kirjaamo@vayla.fi.

Tuulivoimala kuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvissa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 sekä tiivistelmä).

Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohtot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018)

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue.

Vörå kommun, Byggnads- och miljönämnden / Vöyrin kunta, rakennus- ja ympäristölautakunta

Byggnads- och miljönämnden anser att det svenskspråkiga MKB-programdokumentet är så dåligt gjord, att nya handlingar bör uppgöras och processen tas om från början. Det är även en mycket stor brist att det bara finns ett alternativ för elöverföringen, där borde man även ha olika alternativ och jämföra konsekvenserna. Alternativa elöverföringsdragningar lär nog ha diskuterats på möten, men de alternativen framkommer inte i dokumenten.

Den svenska översättningen av MKB-programmet rent ut sagt undermålig. I texten finns förutom språkliga fel även direkta sakfel, vilket inte skulle få förekomma. Man använder fel terminologi, och uppställningen av meningar är ställvis så dålig, så läsaren har svårt att förstå vad som menas.

Dessa brister i dokumentet undergräver förtroendet både för projektansvarige, konsulten och själva MKB-processen.

I sammanfattningen står det att elöverföringen förverkligas österut, vilket är helt fel, eftersom Toby – Jussila linjen som anslutningen ska gå till går på norra samt västra sidan om projektområdet. I sammanfattningen gällande grundvattenområden nämns Ljudrabackens grundvattenområde, vilket ska vara Isomäki (1094403), och den finns på östra sidan om projektområdet, inte sydöstra som det står i texten.

Gällande tidtabellen för projektets förverkligande på sidan 28, kan påpekas att den är orealistisk, med tanke på kommande landskapsplanläggningstidtabellen.

I tabell 8 (s. 46) finns upplistade andra vindkraftsprojekt i regionen. Där saknas Storbacken i Oravais med sina färdigställda 7 möllor. Storbacken är i drift i dagsläget. I tabellen saknas också Storbötet, som finns både i Vörå och i Nykarleby, där planeras 25 möllor. Sedan saknas också Trollkullen-vindmöllan som beviljats miljötillstånd, planeringsbehovsbeslut och bygglov. Projektet Kivine-Höjsal med 36 möllor saknas, där är planläggningen påbörjad. Vargitmossen 11 st möllor, saknas. Där är MKB-processen i startgroparna. Sedan finns det också fel i tabellen, Norrkanga är tillståndsbeviljad, inte i produktion. Märkenkall är under byggnad.

På liknande sätt är då också bild 20 bristfällig, då flera vindkraftsprojekt saknas i bilden.

Då man jämför den finska och den svenska versionen av MKB-programmet, är bilderna inte samma i båda språkversionerna, åtminstone sidorna 51 och 52, och sidan 73, kan även finnas olikheter på andra ställen. Sedan innehåller den svenska texten stycken, som inte alls finns i den finska versionen, t.ex. s. 111, sista stycket.

Bild 37 innehåller gammal information om grundvattenområden. Grundvattenområdena har omklassificerats 2020, och tabellen på s. 81 är korrekt, men bilden på s. 82 innehåller föråldrade uppgifter.

I samband med andra vindkraftsprojekt och deras utredningar har konstaterats att fiskgjusen kommer västerifrån för födohämtning till Kalapää träsk. I kap. 8.7.5 Fågelbeståndet nämns bara avstånd till fiskgjusebon, men inget om deras eventuella flygrutter samt födosökning under häckning. Detta är något som absolut måste utredas och bedömas, hur vindkraften påverkar fiskgjusens födohämtning, inte bara häckning i området.

I stycket 8.9.2 Rekreationsanvändning, s 91, kan kompletteras att det finns en nydragen vandringsled som går över projektområdet. Lasorleden sammanbinder Bobergets vandringsled med Vitmossens vandringsled.

I bild 44 på s. 95 är den preliminära vägtransportrutten till området inritat via Vörå centrum och Rökiö by. Bilden stämmer alltså inte överens med det som diskuterats vid mötet som ordnats för allmänheten 21.9.2021. Där berättades om en helt annan transportrutt, men den framkommer ingenstans i dokumentet.

I avsnittet 8.10 om trafik, s. 94, har man blandat ihop byar, i texten påstås t.ex. att man gällande Rökiövägen har kännedom om vägens skick endast för avsnittet genom Tuckor by, emedan Rökiövägen inte alls går genom Tuckor.

I kapitel 10 bedömningsmetoder, 10.1.1. Konsekvenser för samhällsstrukturen och markanvändningen, stycket identifiering av konsekvenser, saknas elöverföringen helt. Med tanke på att elöverföringen ska dras genom skogsmark, har den konsekvenser för markanvändningen.

I texten nämns att en 110 kV:s kraftledning kommer att byggas för elöverföringen. Varken bilder hur en sådan kraftledning brukar konstrueras eller storleksuppgifter på kraftledningen har lagts till i MKB-programmet. Denna brist gör att texten inte ger rätt bild över hur stor en sådan kraftledning egentligen är. Sedan är det mycket märkligt att inte flera alternativ för kraftledningsdragningen har getts. Enligt respons som framkommit från allmänheten lär det nog finnas andra eldragningsalternativ också. Men det är också något som inte alls framkommer i dokumentet.

Att spjälka upp nationellt värdefullt kulturlandskap med en till stor kraftledning förutom s.k. Harjavalta ledningen (där även Toby-Jussila-ledningen går) kan vara svårgenomförbart, med tanke

på att det också finns andra vindkraftsprojekt i närregionen till Lasorområdet. Ska alla dessa parker ha egen kraftledning genom kulturlandskapet?
Kommunen efterlyser samarbete mellan vindkraftsaktörer för att hitta en gemensam lösning för linjedragningen.

Österbottens förbund / Pohjanmaan liitto

Österbottens landskapsplan

Projektområdet ligger inom området för Österbottens landskapsplan 2040, som trädde i kraft 11.9.2020.

I Österbottens landskapsplan 2040 anvisas ingen reservering för en vindkraftspark av betydelse på regional nivå till projektområdet.

I området som berörs av Lasor vindkraftsprojekt anvisas ett skyddsområde på landskapsnivå (Pittjärv), värdefulla geologiska formationer (Boberget–Kärrberget och Kvarnhusback), riktgivande friluftsleder, riktgivande cykelled och fornlämningar. I projektområdets närhet finns bland annat område som är skyddat eller avses bli skyddat enligt naturvårdslagen och som ingår i nätverket Natura 2000 (Kalapää träsk), nationellt värdefullt landskapsområde (Vörå ådal), byggd kulturmiljö av riksintresse (Vörå kyrka med omgivning), område för tätortsfunktioner, rekreationsområde (Vörå idrotts- och kulturcentrum) samt behov av ekologisk förbindelse.

Kraftledningen, som behövs för projektets anslutning till stamnätet, korsar Vörå ådals nationellt värdefulla landskapsområde.

Landskapsstyrelsen beslutade 28.9.2020 att påbörja uppgörandet av Österbottens landskapsplan 2050 där energiförsörjning är ett av de teman som ska uppdateras. Planprocessen inleds hösten 2021 och målsättningen är att Österbottens landskapsplan 2050 kan godkännas av landskapsfullmäktige hösten 2024.

Till grund för utarbetandet av landskapsplanen gör Österbottens förbund tillsammans med Södra Österbottens och Mellersta Österbottens förbund en utredning för att undersöka potentiella områden för vindkraft i landskapen. Utredningen färdigställs i höst.

Utlåtande

Österbottens landskapsplan 2040 och de beteckningar och bestämmelser som berör projektområdet redogörs väl i MKBprogrammet. I stycket om landskapsplanen framkommer det däremot inte att projektområdet inte är anvisat för en regionalt betydande vindkraftspark i landskapsplanen. Österbottens förbund anser att detta är viktigt att lyfta fram då utgångspunkten är att frågor som berör områdesanvändning av regional betydelse ska utredas och avgöras i landskapsplanen. I Österbottens landskapsplan 2040 ligger gränsen för ett regionalt betydande vindkraftsområde vid 10 vindkraftverk. Mindre områden kan avgöras genom kommunal planläggning.

Med hänvisning till ovanstående konstaterar Österbottens förbund att alternativ 1 inte är i enlighet med Österbottens landskapsplan 2040 och föreslår därför att projektet utgår från alternativ 2 med högst 9 vindkraftverk.

I konsekvensbedömningen bör beaktas de konsekvenser som förverkligandet av Lasor vindkraftspark med därtill hörande elöverföring har för förverkligandet av Österbottens landskapsplan 2040. I projektområdets närhet finns därtill flera andra vindkraftsprojekt i olika skeden av förverkligande och därför är det viktigt att de sammanlagda konsekvenserna som vindkraftsområdena inklusive kraftledningsgator ger upphov till beaktas i tillräcklig utsträckning. I MKB-programmets förteckning över närbelägna vindkraftsprojekt saknas flera projekt, vilka bör tas med i bedömningen av de sammanlagda konsekvenserna.

Vid planeringen av nya kraftledningar som behövs för anslutning till stamnätet vill Österbottens förbund lyfta fram vikten av samarbete vindkraftsprojekten emellan för att i mån av möjlighet minska de negativa konsekvenserna för markanvändningen. I handlingarna skulle det vara viktigt att visualisera hur stora områden kraftledningsgatorna tar i anspråk.

Österbottens förbund har i övrigt inget att påpeka om programmet för miljökonsekvensbedömning för Lasor vindkraftspark men konstaterar att alternativ 1 inte är i enlighet med Österbottens landskapsplan 2040.

Österbottens räddningsverk / Pohjanmaan pelastuslaitos

1. Säkerheten för invånare och användare av området bör tas i beaktande. Enligt räddningsmyndigheten är det viktigt att risker med isbildning, bränder och kemikalier utreds och beaktas i samband med delgeneralplaneringen och miljökonsekvensbedömningen av dito. Enligt information som räddningsmyndigheten har, finns det risk för isbildning på vindkraftverken. Vid vissa fall har isen slungats upp till 500 m från vindkraftverket. Utöver problematiken med is finns det även risk för brand. Vid bränder har partiklar slungats upp till 500 m från vindkraftverket. Räddningsmyndigheten påpekar att räddningsverket inte har möjlighet att släcka en eventuell brand i vindkraftverkets maskineri. Detta måste verksamhetsidkaren beakta genom egen beredskap. Även risker med kemikaliehanteringen i samband med vindkraftverken bör utredas och beaktas. Vid planläggningen kan man beakta ovannämnda risker genom att till exempel placera vindkraftverken på ett tillräckligt avstånd från bosättningen. Enligt rekommendation från räddningsverkens gemensamma nätverk, ska avståndet till bosättning eller dylikt vara minst 600 m. Arrangemangen för vindkraftverkens brand- och personsäkerhet bestäms i bygglovsprocessen.
2. Delgeneralplanen användas som grund för beviljande av bygglov. Enligt räddningsmyndigheten är det då viktigt att man i delgeneralplanen styr bygglovsprocessen med en planbestämmelse, som förutsätter att det görs en riskanalys och därpå baserad utredning (brandteknisk utredning och för risken med is en säkerhetsteknisk utredning) hur brand- och riskerna med is hanteras så att man i bygglovsskedet kan bedöma, om de i bygglovsansökan presenterade skyddsåtgärderna är tillräckliga och om bygglovets kan beviljas.
3. För kemikaliernas del bör en utredning om eventuella behov av kemikalieanmälning eller lov enligt kemikaliesäkerhetslagen göras.

Österbottens svenska producentförbund ÖSP r.f.

Företaget Lasor Vind Ab planerar en vindkraftpark i de centrala delarna av Vörå kommun. Den planerade kraftledningen går från projektområdets sydvästra del österut norr om Vörå kommuns centrum, där den planeras att anslutas till Herrfors Nät Ab:s linje. Anslutningspunkten är belägen på ett ca 8,5 km:s avstånd från projektområdet och längden på den kraftlinje som skall byggas är ca 10 km.

Storsta delen av den planerade kraftledningsrutten placerar sig på ett område för landsbygdsbosättning och går över det nationellt värdefulla landskapsområdet Vörå ådal som finns väster om planeringsområdet.

ÖSP motsätter sig den föreslagna dragningen av luftkabel.

I odlingsmark medför en luftkabel med sina stolpar att mark blir obrukbar, odlingshelheter förstörs och kostnader för att bruka området stiger. Luftkablar som går över Vörå ådal som är ett nationellt värdefullt landskapsområde skall undvikas.

I Skogen åtgår en cirka 26-30 meter bred trädlös ledningsöppning och en 10 meter bred randzon för luftkabel. Det är mark där skog inte tillåts växa mera vilket påverkar enskilda markägare samt naturens flora och fauna. Av kraftlinjen är ca 0,5 km belägen vid Boberget-Kärresbergets värdefulla bergsområde.

ÖSP anser att ifall det inte finns alternativa sträckning för elledningen skall den dras som jordkabel i sin helhet.

ÖSP anser att Lasor Vind Ab i första hand skall arbeta för en gemensam elledning i samarbete med övriga vindkraftsföretag som nu planerar vindkraft i Vörå, detta för att kunna minimera ingreppen i marken. Vindkraft är en förnyelsebar energiform och då bör man eftersträva så små ingrepp som möjligt i naturen.

Expertkommentarer / Asiantuntijakommentit

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Alueidenkäyttö- ja vesihuoltoyksikkö / Vesihuoltoryhmä

Sähkönsiirto

Tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla. Sähkönsiirto valtakunnalliseen verkkoon toteutetaan alustavan suunnitelman mukaan Herrfors Nät Oy:n Tuovila-Jussilavoimajohtoon. Suunniteltu liityntäpiste sijaitsee hankealueen länsipuolella noin 8,5 km etäisyydellä hankealueesta. Voimajohdon pituus tähän liityntäpisteeseen tulisi olemaan noin 10 km. Hankkeen sähkönsiirtoa varten rakennetaan uusi 110 kV sähköasema.

(Kuva 2: Voimajohtoreitti)

Kaavoitus

Hankealueella on voimassa Pohjanmaan maakuntakaava 2040. Hankealueella ei ole merkitty maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueita (tv).

Kallio- ja maaperä

Hankealueelle sijoittuu Kvarnhusbackin (KAO100059) arvokas kallioalue hankealueen pohjoisosassa ja Boberget-Kärresberget (KAO100047) arvokas kallioalue sivuaa hankealuetta länsipuolella.

Hankealueen maaperä koostuu enimmäkseen sekalajitteisista moreenivaltaisista maalajeista, joiden päällä on paikoin soistumia tai ohuita turvemaakerroksia. Lähialueella ei ole toiminnassa olevia turvetuotantosoita. Hankealueen pohjois- ja eteläosassa esiintyy paikoin savea ja muita hienojakoisia maalajeja. Hankealueen pohjoisosassa esiintyy kallioalueita ja kalliopaljastumia.

Hankealue sijoittuu pääosin korkeustasolle 35-50 m mpy (N2000). Karkeasti ottaen happamia sulfaattimaita esiintyy Perämeren rannikkoalueilla noin 100 metrin korkeuskäyrän alapuolella. GTK:n 1:250 000 mittakaavaista yleiskartoitukseen mukaan hankealueella on hyvin pieni tai kohtalainen, sekä kahdella pienellä alueella suuri happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys. Kolmessa kartoituspaikassa on havaittu happamia sulfaattimaita 1-2 metrin syvyydessä (GTK 2018c).

Pohjavedet

Hankealueelle ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita. Isomäen (1094403) 1-luokan vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue sijoittuu hankealueen kaakkoispuolelle noin 2,3 km etäisyydelle. Sähkönsiirtoreittiä lähimmät pohjavesialueet Hedorna (1094401) 1-luokka ja Lakne (1094402) 2-luokka sijaitsevat molemmat noin 2,8 kilometrin päässä voimalinjasta.

Liikenne

Hankealueen länsipuolella, lähimmillään noin 1,5 km:n etäisyydellä, sijaitsee Vöyrintie 718. Vöyrintien kautta hankealueelta on lyhin yhteys Vaasantielle Vt 8, joka sijaitsee noin 5 km:n etäisyydellä hankealueesta. Hankealueelle sijoituvia teitä ovat Rökiöntie ja Kukkusintie. Lisäksi hankealueelle sijoittuu useita yksityisteitä ja metsäautoteitä.

Ympäristönsuojelulaissa säädetään mm. pohjaveden pilaamiskiellosta (YSL 17 §), joka tulee ottaa huomioon tuulivoimarakentamisessa. Lisäksi rakentaminen mm. tiet, ojitukset, sähkökaapelit, sähköasemat, voimalinjat, huoltorakennukset tai kuljetukset eivät saa vaikuttaa pohjaveden korkeuteen, eikä laatuun.

Tuulivoimalat, voimajohtolinjat ja uudet tiet tulee ohjata pohjavesialueiden ulkopuolelle (ei siis pelkästään muodostumisalueiden). Olemassa olevia teitä voidaan tarvittaessa leventää. Teitä levennettäessä/kantavuutta lisättäessä pohjavesialueilla tulee huomioida materiaalien

ympäristökelpoisuustestaus ja se, että uusia ojia ei saa kaivaa tai olemassa olevia ojia syventää mikäli pohjamaata ei tutkimuksilla osoiteta tiiviiksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Ympäristönsuojeluyksikkö

Tuulivoimaloiden rakentaminen vaatii runsaasti maansiirtotöitä. YVA-selostuksessa tulee arvioida poistettavien maamassojen määrät, sijoitus/hyödyntämiskohteet sekä vaikutukset ympäristöön.

Melu- ja välkemallinnusten tulosten perusteella tulee selostuksessa ilmoittaa asuin- ja lomarakennusten määrä kullakin meluvyöhykkeellä. Lähtökohtaisesti voimalat tulee sijoittaa siten, etteivät melun ohjearvot ja välkkeen haitallisuuden arvioinnissa käytetyt minuutti- ja tuntiarvot ylity asuin- ja lomarakennusten kohdalla.

Poistettava puuston vähentää hiilinielujen määrää, joka tulee huomioida ilmastovaikutusten arvioinnissa.

Hankealueella ei sijaitse MYLLY-tietoaalustan mukaan eläinsuojia, turkistarhoja eikä turvetuotantoalueita. Hankkeessa (VE 1) lähimmät eläinsuojat ovat n. 1,3 km:n, 1,8 km:n ja 1,8 km:n etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalaitoksesta. Lähin turkistarha sijaitsee n. 1,9 km:n etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalaitoksesta. Turvetuotantoalueita ei sijaitse MYLLY:n tietoaalustan mukaan lähialueella.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Luonnonsuojeluyksikkö

Kasvillisuus- ja luontotyyppien osalta selvitettävistä kohteista (lista s. 116) puuttuu luonnonsuojelulain 29 § mukaiset luontotyypit.

Onko sähkönsiirrolle esitetty muita vaihtoehtoja kuin yksi, joka menee valtakunnallisesti arvokkaan kallioalueen yli? Ilmeisesti ei. Tulisiko olla?

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Alueidenkäyttöryhmä

Hankealue ei ole kaavoitettu ennestään. Pohjanmaan maakuntakaava 2040 on voimassa hankealueella. Hankealue ei ole sijoitettu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimala-alueelle. Vaihtoehto VE1 on seudullisesti merkittävä kooltaan, joten se vaihtoehto ei ole mahdollista viedä kaavallisesti hyväksyttäväksi kunnanvaltuustoon ennen kuin se on maakuntakaavan mukainen tai että uusiutuva Maankäyttö- ja rakennuslaki (Kaavoitus- ja rakentamislaki, KRL) mahdollistavat ja antavat edellytykset hyväksynnälle.

Maakuntakaavassa on useampi tärkeä ja huomioitava määräys ja aluevaraus. Hanke ei tule olla maakuntakaavan vastainen.

Kaksi lomarakennusta sijaitsee hankealueella ja näiden käyttötarkoituksesta käydään keskustelua. Hankealueen sisällä ei voi olla asuin- tai loma-asuinrakennuksia mm koska dB- rajoitukset ylittyvät hankealueella. Lähimmät muut asuin- ja lomarakennukset sijaitsevat hankealueen länsi- ja koillispuolella. Kalapääträsk-järvi sijaitsee lännessä ja siellä on loma-asutusta, etäisyys sieltä lähimpään lomarakennukseen tuulivoimalasta on noin 1,5 km.

Sähkönsiirtoreitin läheisyyteen sijoittuu yksittäisiä asuin- ja lomarakennuksia mutta ei alle 100 m.

Taulukossa 8 sivulla 47 puuttuu Höjsal-Kivine, jota suunnitellaan etelään päin tästä kyseisestä hankkeesta sekä myös kuvasta 21 sivulla 48. Myös hanke nimeltä Söderskogen puuttuu näistä tiedoista ja se sijaitsee länteen-lounaaseen päin tästä hankealueesta.

Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden ja niihin liittyvät sähkönsiirtoreitit tulee selvittää. Sähkönsiirtoa tulee yrittää keskittää muiden hankkeiden kanssa niin että ne mahdollisimman vähän vaikuttaa luontoon, maastoon sekä asutukseen.

Hankealueella sekä sen läheisyydessä harrastetaan eri muotoista virkistystä. Hankealueen läpi on maakuntakaavassa myös määräys ohjeellisesta ulkoilureitistä sekä pyöräilyreitistä. Näitä on syytä

selvittää, ettei hanke ole maakuntakaavan vastainen ja miten huomioidaan hankkeen vaikutukset niihin.

Hankealueella on myös valtakunnallisesti arvokas geologinen muodostelma. Suunnittelumääräyksessä tulee esille, että Maankäyttö ja toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että geologiset erityispiirteet turvataan.

Pittjärvi, maakunnallinen suojelualue S2, sijaitsee myös hankealueella. Maakuntakaavan kaavamerkinnän kuvauksessa tulee esille, että alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Suunnittelumääräyksestä käy myös ilmi, että on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen luonnonarvojen säilyttämiseen ja turvaamiseen.

Maakuntakaavassa on myös osoitettu osan hiljaisista alueista tälle myös jotka menevät osittain myös hankealueelle. Maakuntakaavan selostuksessa suositellaan, että kartassa merkityt hiljaiset alueet ja niiden lähiympäristö tulisi huomioida niin että mahdollistetaan luonnon äänistä ja hiljaisuudesta nauttiminen säilyy.

Noin 400 m etäisyydellä hakealueesta länsi- ja lounaispuolelle sijaitsee valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Vöyrin jokilaakson kulttuurimaisema. Toiseksi lähin, joka on sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti arvokas maisema-alue, on Kimon ruukinalue ja se sijaitsee noin 3,3 km etäisyydellä koilliseen. Tässä hankkeessa tarkisteltavat tuulivoimaloiden vaihtoehdot ovat kokonaiskorkeudeltaan 280 metriä, joten niillä on selkeitä vaikutuksia maisemaan. Nämä vaikutukset tulee kyllä selvittää hyvin tarkasti, ja myös sähkönsiirron reitin osalta, siltä kohden jatkosuunnitelmissa ja kaavan laadintaa varten.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009) on Vöyrin kirkko ja kirkon seutu. Se sijoittuu hankealueesta lounaispuolelle ja noin 2,0 km etäisyydelle.

Melu- sekä välkemallinnukset eivät olleet saatavilla kommenttipyyntöön yhteydessä, joten niihin ei voida ottaa kantaa. Kohdassa 10.3.2 ja taulukko 20 on esitetty ohjearvo päiväsaikaa vapaa-ajan asutukselle, joka on väärä. Melumallinnuksessa on syytä noudattaa Ympäristöministeriön ohjetta melun mallinnuksesta 2/2014 sekä Valtioneuvoston asetus 1107/2015 annettuja ohjearvoja. Mallinnuksessa tulee esittää lähtömelutaso sekä lisätty takuuarvo + 2 dB.

Varjostuksen osalta tulee esittää sekä "real case" että "worst case" mallinnukset. Varjostukset ei tule ylittää 8 h/vuosi tai 30 min/päivä loma- tai asuinrakennuksen kohdalta.

Havainnekuvat tulee olla hyvin kattavia sekä tuulivoimaloiden että sähkönsiirron osalta.

Etäisyys lähimpään asemakaavaan on sähkönsiirtoreitistä noin 400 m.

Yhdyskuntarakenteelliset selvitykset on laadittava jossa vaikutukset yhdyskuntarakenteen kehittämiseen tulevat esille ja voidaan arvioida.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

YVA-ohjelmassa esitetty suunnitelma liikenteellisten vaikutusten arvioinnista sekä hankealueen nykytilan kuvaus liikenteellisestä näkökulmasta vaikuttavat riittävästi. Hankealueen nykytilan liikenteellinen kuvaus on toteutettu laaja-alaisesti huomioimalla ympäröivän tieverkon liikenteellinen tila ja kunto. Hankkeen aiheuttamia liikenteellisiä vaikutuksia arvioidaan vertaamalla hankkeen aiheuttamia kuljetusmääriä suhteessa teiden nykyisiin liikennemääriin, huomioiden myös liikenteen toimivuus sekä turvallisuus. Arvioinnissa tullaan huomioimaan myös liikenteelliset yhteisvaikutukset muiden hankealueen lähialueille suunniteltujen tuulivoimapuistojen ja isojen rakennushankkeiden kanssa.

Osa hankealueelle sijoitettavista tuulivoimaloista vaikuttaisi sijoittuvan yhdysteiden 17789 (Rökiöntie) ja 7292 (Kukkusintie) läheisyyteen. Näiden osalta on huomioitava vähimmäisetäisyydet maanteihin, kuten myös YVA-ohjelmassa on tiedostettu.

Liikenteellisten vaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota kuljetusreittien toimivuuteen ja kuntoon sekä kuljetusreittien varrella sijaitseviin herkästi häiriintyviin kohteisiin, kuten asutukseen. Esitetty kuljetusreitti hankealueelle kulkee Vöyrin taajaman kautta. Liikenteellisiä vaikutuksia arvioitaessa tulee huomioida kaikki eri liikennemuodot ja vaikutukset alueen asukkaille sekä kuvata ne toimet, joilla liikenteestä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia pyritään minimoimaan.

Tuulivoimaloiden osat on tarkoitus todennäköisesti kuljettaa hankealueelle Vaasan satamasta. Kuljetusten kerrotaan tulevan sisään hankealueelle sen eteläosasta Rökiöntieltä. Kuljetusreitit hankealueelle johtavien liittymien/liittymän paikat on myös kuvattava YVA-selostukseen. Suunniteltuja tuulivoimaloita sijaitsee myös Kukkusintien välittömässä läheisyydessä. YVA-selostuksesta on myös käytävä ilmi, missä suhteessa kuljetukset tulevat suuntautumaan Kukkusintielle ja mitä liittymiä on tämän maantien osalta tarkoitus käyttää.

Kuten YVA-ohjelman liikenteellisestä nykytilan kuvauksesta käy ilmi, hankealueelle johtavan maantieverkon kunto on paikoitellen varsin huonossa kunnossa. Tämä aiheuttaa haasteita erikoiskuljetuksille. Tyydyttäviä ja huonokuntoisia maantieosuuksia sijoittuu erityisesti Vöyrintielle, Rökiöntielle sekä Kukkusintielle. Rökiöntiellä on ollut voimassa vuonna 2018 kelirikkorajoitus 12 tonnia ja ELY-keskuksen tietojen mukaan tien kantavuus voi osoittautua esteeksi erikoiskuljetuksille. Kukkusintien geometria ei tarkastelun pohjalta tule soveltumaan erikoiskuljetuksille. Maantiet ovat myös kapeita ja teiden sujuvuuden mahdollistaminen vaatii mahdollisesti teiden parantamistoimenpiteitä, kuten leventämistä ja kantavuuden lisäämistä. Myös Vöyrin taajaman läpikulku Vöyrintietä pitkin voi osoittautua haasteelliseksi erikoiskuljetuksille. Erityistä huomiota on kiinnitettävä herkästi häiriintyviin kohteisiin taajama-alueella, kuten asutukseen.

Maantieverkon huonon kunnan vuoksi ELY-keskus suosittelee harkitsemaan vaihtoehtoisia kuljetusreittejä YVA-ohjelmassa esitetyn sijasta. Mahdollinen vaihtoehto voisi olla seututieltä 725 Vöyrin taajaman itäpuolelta pohjoiseen suuntautuvan olemassa olevan tai uuden rakennettavan liittymän kautta. Tämä vaatisi parantamistoimenpiteitä yksityisteille ja metsäautoteille, mutta kuormittaisi maanteitä mahdollisimman vähän. Hanketoimijan on syytä kuitenkin huomioida, että mikäli maantieverkkoa tai liittymiä joudutaan parantamaan tuulivoimalan kuljetusten perillepääsyä varten, tulee hanketoimijan olla hyvissä ajoin yhteydessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri –vastuualueeseen. ELY-keskus huomauttaa, ettei sillä kuitenkaan ole mahdollisuutta osallistua parantamistoimenpiteiden kustannuksiin.

NTM-centralen i Södra Österbotten, Enheten för vattenresurser / Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Vesistöyksikkö

På området för Lasor vindkraftpark finns flera dikningssammanslutningar (karta 1), vars uppgift är att hålla de diken som hör till dem i planerligt skick. Dikningssammanslutningarna bör beaktas vid planeringen av vindkraftverken, vägarna till dessa samt kraftledningarna, så att t.ex. behövliga trummor dimensioneras korrekt och kablar grävs tillräckligt djupt ner under dikesbottnarna. Dikningssammanslutningarnas nytto-områden finns på karttjänsten för dikningssammanslutningar, som hittas på sidan om torrläggning av jord och dikning på miljöförvaltningens gemensamma webbtjänst www.miljo.fi. Dikningsplaner för de olika dikningssammanslutningarna kan vid behov fås från NTM-centralen i Södra Österbotten.

(Bilaga / Liite: Kart /kartta)

Äsikter / Mieli piteet:

Äsikt / Mieli pide 1

1. Vindkraftsparken planeras alltför nära Vörå kommuns centrumområde och befintliga, genuina landsbygdsbosättning som speciellt innefattar Rökiö by och Holms herrgård

- i detaljplanen som 2003 uppgjordes i samband med nyskiftet i Rökiö by framhåller man de enhetliga gamla gårdsgrupperna i Pytarbacken, Furuberget och Nygårdbacken samt Norrvallaområdets anrika herrgårdsmiljö.
- bland ovan nämnda gårdsgrupper finns redan skyddade gamla byggnader och en miljö som inte tål en sådan förändring en närliggande vindkraftspark skulle medföra.
- landskapsbilden och miljön kring Vörå historiska kyrka, landets äldsta i bruk varande träkyrka byggd 1626, skulle också påverkas i synnerligen negativ riktning.

2. Vörå kommuns kraftiga vindkraftssatsningar försämrar nuvarande kommuninvånarens trivsel samt i synnerhet möjligheterna att få nya invånare intresserade av inflyttning

- kommunens ledning och förtroendevalda har ett uttalat intresse för ökad inflyttning, men vem vill se vindmöllor snurra och blinka i alla väderstreck genast man kommer ut? Med en sådan utveckling kommer kommunen snarare minska sitt befolkningsunderlag än åstadkomma en nyinflyttning. Vid en flyttning till landsbygden söker man lugn och ro i en naturnära miljö och upplevelser utan störande moment.
- i dagsläget planerar Vörå kommun vindkraftsparker runt om i alla kommundelar, för tillfället hela 126 möllor. Dessa utgör ca hälften av hela landets årstillskott av nya möllor!

3. Vindkraftsparkområdet är i dagsläget ett viktigt och flitigt utnyttjat fritidsområde

- Vörå Idrottsgymnasium och Norrvalla Folkhögskola utnyttjar i dagsläget s.g.s. hela det planerade vindkraftsområdet för sina elevers utbildning och träningar. Likaså gör Rökiö lågstadieskolas elever utflykter till området.
- Spånbanor, cykel- och vandringsleder, skidspår och orienteringsträningslingor av varierande längd går kors och tvärs i terrängen.
- alla ovan nämnda samt genomförandet av de etablerade Botnia Vasan på skidor, Botnia Löpet och Botnia MTB skulle omintetgöras p.g.a. de säkerhetsavstånd som krävs från vindmöllorna. För att inte tala om den enskilda skogsägarens verksamhet och utkomst.

4. Bevarande av natur och miljö

- på det planerade vindkraftsområdet finns en omfattande mängd fornlämningar och fynd av gammal bosättning som inspirerar till besök och fortsatt utforskning. Att spränga in ett stort antal vindmöllor mellan dessa, och därefter påstå det möjligt med besök på området, anser jag vara helt omöjligt, både regel- och säkerhetsmässigt.
- i och omkring det planerade området finns ett rikt och unikt fågel- och djurliv. Speciellt fåglarnas flyktleder skulle störas av vindmöllorna och luftledningarna och därmed utgöra en stor risk för ett fortsatt bestånd av t.o.m. för oss sällsynta arter.
- Kalapää träsk ingår i Natura 2000 och ligger ett stenkast från den planerade vindkraftsparken, vilket gör hela projektet allt mera ifrågasatt.

5. Dragning av uppkopplingsledning från parkens elstation till riksnätet

- om den planerade vindkraftsparken trots allt får tillstånd att förverkligas, bör den planerade ledningsdragningen med breda (30-40 m) ledningsgator och luftledning inte godkännas. Vem skall ersätta de koldioxidutsläpp ledningsgatornas behövliga kalytor förorsakar?
- endast jordkabel kan accepteras med följande motiveringar:
 - stora arealer skogsmark går förlorad och vissa skogsägares ägendom spoileras p.g.a. redan från tidigare smala skiften och en minimal ersättning från byggaren.
 - bearbetningen av jordbrukslägenheterna försvåras avsevärt med dagens stora och breda utrustning. Areal går förlorad mellan och runt Aledningsstolparna.
 - tre byars boendemiljö och landskapsbild förstörs (Rökiö, Lålx, Lotlx).
 - det nationellt värdefulla landskapet med Vörå ådal spoileras.
 - Vasa El har de senaste åren på området ersatt luftledningar med jordkabel, så nu vill vi inte mera se förfulande och hindrande stolpar och linjer i den fina landskapsbilden.

- andra alternativ för uppkopplingsledningen finns och bör undersökas, eftersom de inte skulle beröra bosättningsområden i samma utsträckning:

- från vindkraftsparkområdets norra del i nordlig riktning mot Oravais slagfält, eller - i sydlig riktning längs Vörsträskets kanal mot Kivene, för att där förenas med den på området planerade vindkraftsparkens ledningar. Samarbete borde förespråkas och ledningarnas mångfald minimeras.

Åsikt / Mielpide 2 (fyra undertekningar)

Vi undertecknade, fast bosatta invånare i Kalapää by Söderändan, vill framföra våra anmärkningar om ovan nämnda Lasor vindkraftspark i Vörå:

1. Även om vi är fast bosatta i Söderändan på östra sidan av Kalapää träsk kommer även vindkraftsparken att bli en olägenhet för oss. Vi har valt att bo här för lugnet, mörkret, naturen och sjön med sitt rikliga fågelliv. Att 19 vindkraftverk ska resa sig mitt i vår sjöutsikt och störa såväl året om boende fåglar som framför allt flyttfåglar är jämförbart med att stänga en luftbro. Korttänkt och naturfientligt. Sjöfåglarna flyger dagligen just åt det hållet på våarna och höstarna då isen ligger kvar/lagt sig i vår lilla sjö, men havet ännu är öppet. Sångsvanen (fredad Finlands nationalfågel) väckte stor sensation då den slog sig ner här för att häcka för trettioåret sedan och har troget återvänt varje sommar för att häcka och sköta om sina ungar i den rofyllda omgivningen. Nya generationer har tagit vid då äldre fallit bort. Stora skaror med fågelskådare besöker varje år sjön. Sjön är klassad som en av Finlands rikaste fågelsjöar och renaste vatten.
2. Eftersom detta är ett Natura 2000 område har förutom sjön också omgivningen ett skydd mot exploatering. Även för små förändringar som önskats vid stranden har myndigheterna alltid hänvisat till Natura 2000 och de begränsningar som statusen innebär för ett område. Men nu gäller det plötsligt inte då verkligt stora ingrepp ska göras i naturen.
3. Familjen som flyttade hit med sina sju barn för fem år sedan valde boplatsen speciellt på grund av lugnet och naturen. Bland barnen finns bland annat diagnoser som rekommenderar lugn omgivning. Vad ett ständigt susande av 19 vingpar och blinkande lampor innebär för deras hälsa kan man bara ana.
4. Byns självförsörjning gällande dricksvatten bör garanteras. Inga stora ingrepp bör göras i närheten av källorna därifrån byborna tar sitt dricksvatten genom pumpar i små pumphus. De omgivande vattenådrorna bör skyddas.
5. Vindkraftverksvingarnas speglingarna i vattenytan kan även påverka fiskebeståndet i sjön. Natura 2000 är också till för att skydda både fiskar och insekter i sjön, liksom vilda däggdjur som finns i området. Sjön med dess omgivning kartlades samtidigt som Vörå ådal.

Åsikt / Mielpide 3 (två undertekningar)

Vi yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte), av de alternativ som anges i MKBkungörelsen, väljs.

Motivering: Fast- och fritidsboende runt Kalapää träsk nämns överhuvudtaget inte i bedömningsprogrammet för Lasor vindkraftspark. Både projektets ägare och planerandebolags ansvarspersoner har tidigare uppmärksammats på förhållandena men valt att ignorera påpekandena.

Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet och en vindkraftsetablering är varken förenlig med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med miljöförvaltningens instruktioner för planering av vindkraft.

Runt Kalapää träsk finns idag 27 bebyggda fastigheter, av vilka 6 fastigheter används för fast boende och resten är i fritidsbruk. Av dessa är 19 i aktiv användning. Många av byggnaderna är över hundra år gamla och bildar tillsammans med tystnaden och mörkret ett unikt område för fast- och fritidsboende samt för rekreation. I Vörå kommuns planer ingår att inleda strandplaneringen av Kalapää träsk år 2022.

Området runt Kalapää träsk är klassat som tyst och mörkt, vilka utgör de viktigaste faktorerna i områdets värde.

Förverkligandet av Lasor Vind Ab:s planer för vindkraft skulle

- helt förändra och direkt förstöra förutsättningarna för det fasta och fritids-boendet runt Kalapää träsk. Träskets vattenyta reflekterar både ljud och ljus vilket flerdubblar effekten av möllornas skuggor, ljud-, ljusföröringar.
- direkt bryta mot de allmänna bestämmelserna gällande tysta och mörka områden som angetts i Österbottens landskapsplan.

Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mielipide 4

Jag yrkar på att ALT 0 (projektet genomför inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering: Jag saknar beskrivning av fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk i bedömningsplanen för Lasor vindkraftspark. Detta har påtalats men ignoreras. Jag är själv numera fritidsboende och markägare men är född och uppvuxen i byn.

Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet och en vindkraftsetablering är varken förenligt med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med miljöförvaltningens instruktioner för byggande av vindkraft.

Området runt Kalapää träsk är klassat som tyst och mörkt, vilket utgör de viktigaste faktorerna i områdets värde som bostads- och fritidsboende. Hittills har inte byn varit intressant för exploatering och har därför lyckats bevara sin speciella miljö som utmärks av tystnad och naturligt ljus, mörker om vintern och ljus om sommaren, och träsket som naturlig spegel opåverkad av yttre faktorer. Människor och djur har levt i samklang med naturen och hänsyn har alltid tagits till den småskalighet som utgör byns förutsättningar.

En väldigt nedlåtande kommentar stod att läsa i Vasabladet härom dagen när en av de projektansvariga kallade området ödemark med tolkningen att det är fritt fram för exploatering. Jag uppmanar till besinning. Ett område är inte öde för att vi bara scannar ytan. Området är inte undersökt i vetenskapligt syfte så ingen kartläggning finns från tidigare boende och liv som levts före vår tid. En etablering av vindkraftverk spolierar en framtida kartläggning och omöjliggör historiedokumentation.

Förverkligandet av Lasor Vind Ab:s planer för vindkraft skulle

- helt förändra och direkt förstöra förutsättningarna för fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk. Samtidigt skulle intresse för kommande permanentboende reduceras radikalt.
- direkt bryta mot de allmänna bestämmelserna gällande tysta och mörka områden som angetts i Österbottens landskapsplan.
- förhindra framtida kartläggning av tidigare bosättning, liv och leverne.

Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mielipide 5

Som invånare i Lotlax by, Vörå vill jag framföra följande anmärkningar mot det i MKB-programmet framförda alternativet för elöverföring från Lasor Vinds planerade vindkraftspark i Vörå kommun.

Den föreslagna linjedragningen kommer bland annat att synas tydligt från min fastighet. Dessutom skulle en flera hundra meter lång sträcka av en grusväg som används dagligen av fast bosatta hushåll bli en del av linjegatan och stundvis hamna under linjen.

Sedan förr korsas byns norra ända av en 200 meter bred linjegång för både en 110kV och en 220kV ledning. Att båda ändorna av byn skulle genomkorsas av ledningar skulle ha en väldigt negativ inverkan på byns dragningskraft för eventuell inflyttning till kommunen och för natur och djurliv. Redan i nuläget riskerar fåglar att flyga in i de existerande linjerna, med strömavbrott som

resultat. Att öka risken för flyttfåglar med en ny linje är inte förenligt med värnande om natur och miljö.

Den planerade linjedragningen skulle också få negativa följder för de jordbrukare som är verksamma i byn. Den planerade linjen skulle uppta en ansenlig del av brukarnas åker- och skogsmarker med ekonomiska förluster som följd, främst med tanke att ersättningar för förlorad mark i bästa fall är marginell. Detta har bevisats genom tidigare projekt med både elöverföring och avloppsledning som drabbat de markägare som också nu skulle beröras.

Därför anser jag att projektägaren på allvar utreder andra alternativ till överföring av framtida elproduktion till stamnätet, då det nu föreslagna alternativet skulle ha disruptiva effekter för både invånare och miljö.

Jag vill också anmärka mot informationsgången från projektets och inblandade myndigheters sida. Den 20.9 hade projektägande vindkraftsbolag kallat till ett informationstillfälle angående planer för elöverföring. Problemet var kallelsen till detta tillfälle inte skickats till alla berörda parter, utan många markägare fick höra om tillfället ryktesvägen, inklusive undertecknad.

Också arrangemanget av det allmänna infotillfället den 21.9 bör granskas kritiskt. En offentlig myndighet, som NTM-centralen, kan inte förutsätta att alla invånare har tillgång till, eller kunskap i att använda, kommunikationsteknik som Teams. I detta fall hör många intressenter till den äldre delen av befolkningen och har inte möjlighet att delta på annat sätt än genom fysisk närvaro. Att infotillfället den 21.9 utannonserades som ett enbart elektroniskt tillfälle anser vi att inte är förenligt med lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet, och dess femte kapitel.

Åsikt / Mielipide 6

Jag yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte) av tillbudsstående alternativ väljs. Motivering: Kalapää och Kalapää träsk (Natura 2000) kommer att drabbas särskilt hårt om kraftverken placeras enligt den nuvarande planen. Kraftverken som befinner sig i väst-sydväst kommer att åsamka bebyggelsen och själva träsket stora problem. Jag tänker främst på ljusoch skuggeffekter som kommer att påverka, inte bara boende i området, utan även det rika fågellivet vid träsket. Träsket är långsmalt som gör att ljus- och skuggeffekterna inte kan fås bort med tekniska lösningar. I och med att det i landskapsplanen finns upptaget som mörkt och tyst område så är det än mer anmärkningsvärt. Bebyggelsen i Kalapää kommer att påverkas oskäligt mycket i och med att så många vindkraftsområden byggs eller är under planering. Lasor Vindpark binder ihop dessa från Kivine Vindpark till de som finns norröver.

Åsikt / Mielipide 7

Jag yrkar på att ALTO (Projektet genomförs inte) alternativet väljs. Motivering: Kalapää med Kalapää träsk, som också ingår i Natura 2000, lider extra mycket av parken på grund av att de befinner sig på östra sidan om kraftverken.

Åsikt / Mielipide 8

Jag yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte), av de alternativ som anges i MKB-kungörelsen, väljs.

Motivering: Fast-och fritidsboende runt Kalapää träsk namns överhuvudtaget inte i bedömningsprogrammet för Lasor vindkraftspark. Både projektets ägare och planerande bolags ansvarspersoner har tidigare uppmärksammats på förhållandena men valt att ignorera påpekandena.

Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet och en vindkraftsetablering är varken förenlig med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med miljöförvaltningens instruktioner för planering av vindkraft.

Runt Kalapää träsk finns idag 27 bebyggda fastigheter, av vilka 6 fastigheter används för fast boende och resten är i fritidsbruk. Av dessa är 19 i aktiv användning.

Många av byggnaderna är över hundra år gamla och bildar tillsammans med tystnaden och mörkret ett unikt område för fast-och fritidsboende samt för rekreation.

I Vörå kommuns planer ingår att inleda strandplaneringen av Kalapää träsk år 2022.

Området runt Kalapää träsk är klassat som tyst och mörkt, vilka utgör de viktigaste faktorerna i områdets värde.

Förverkligandet av Lasor Vind Ab:s planer för vindkraft skulle

-helt förändra och direkt förstöra förutsättningarna för det fasta och fritids-boendet runt Kalapää träsk. Träskets vattenyta reflekterar både ljud och ljus vilket flerdubblar effekten av möllornas skuggor, ljud-, ljusföröringar.

-direkt bryta mot de allmänna bestämmelserna gällande tysta och mörka områden som angetts i Österbottens landskapsplan

Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mielpide 9 (två undertekningar)

Vi yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering till yrkandet:

Kalapää träsk och bebyggelsen runt omkring träsket har inte tagits i beaktande vid planeringen av Lasor vindkraftspark. Byn ligger öster om möllorna på mycket nära avstånd och kommer att påverkas av det lågfrekventa ljudet mera än andra byar. Som känt blåser det för det mesta en västlig/sydvästlig vind, vilket förvärrar olägenheten med det lågfrekventa ljudet.

Boendet/fritidsboendet på östra sidan av träsket kommer att ytterligare drabbas visuellt av möllorna och dess spegelbilder i vattnet. En 280 m hög mölla två km ifrån oss, skulle döljas om skogen vore närmare än 150 meter från betraktaren. Detta är dock inte fallet på Kalapääs östra sida, då skogen befinner sig längre bort än 600 meter. Således syns möllorna mycket väl till den östra sidan, både ovanför skogen och i vattenspeglings. Vörå kommun inleder inom kort en strandplanering av Kalapää träsk och de byggrätter som planeringen eventuellt ger kommer i främsta hand att finnas just på östra sidan av träsket.

Det naturskyddade Kalapää träsk (Natura 2000) har ett unikt och rikt fågelliv där också många skyddade arter häckar. Träsket är dessutom en viktig rastplats för våra flyttfåglar. Även de skyddade arterna fiskgjuse och havsörn söker dagligen föda vid träsket. Möllorna och deras speglingar i vattnet kommer att avsevärt försvåra deras födosökande. Vi ifrågasätter varför det annars så viktiga naturskyddet plötsligt verkar sakna betydelse.

Om Lasor Vind Ab:s planer skulle förverkligas kommer den fasta befolkningen och fritidsboende att mista det som lockar och håller oss kvar i byn; tystnaden, mörkret och det fantastiska fågel/djurlivet (Natura 2000).

Åsikt / Mielpide 10 (12 undertekningar)

Markägare i Lotlax by anmärker på följande punkter sin åsikt om den inplanerade kraftledning från Lasors vindkraftspark till Storkärr i Lotlax.

-Den 20.9.2021 var det ett ordnat ett markägarmöte vid Holmsgården i Vörå där man skulle informera om den tilltänkta kraftledningen. Endast ett fåtal av de berörda markägarna som skulle få den inplanerade linjen på/över sina marker var kallade till mötet. De markägare som fick kallelsen fanns ingen information om vilken fastighet som berördes och ingen information om vad som var planerat. Anmärkningsvärt är även att inga tidigare diskussioner har förts med markägare i Lotlax om vad som är planerat. Vi anser att markägarmötet 20.9.2021 inte var lagligt sammankallat.

-Den 21.9.2021 ordnades ett informationsmöte kring projektet men endast via Teams. För de markägare som inte har Teams eller har kunskap om Teams fanns ingen möjlighet att delta i mötet.

-De markägare i Lotlax som berörs av den planerade linjen har redan gjort uppoffringar för samhällsfunktionerna med negativa konsekvenser. År 2005 byggdes tryckavloppsledning från

Maxmo till reningsverket i Lå lax. Linjen blev dragen genom Storkärr-Nyhagan-Kyttlandet i Lotlax. Följden av denna avloppslinje blev förstörda täckdikningssystem och kvarlämnad sprängsten i odlingsmark som markägare lider av ännu idag. År 2019 förnyade EPV sin linje med tillhörande stolpar mellan Mäkipää kraftstation och Storkärr station. Linjen förnyades under sommartid, dvs. växtodlingssäsongen blev förstörd på de här markerna, skörden förstördes och jordpackningsskador finns för 10 år framöver.

-Jord och skogsbruket har alltid varit en viktig näringsgren i Lotlax där Kyttlandet, Nyhagan och Storkärr är viktiga produktionsområden. En ny linje begränsar utvecklingsmöjligheter med tanke på jordbruk och skogsbruk samt dess ekonomibyggnader. En linje på odlingsmark/skogsmark med tillhörande stolpar och stag gör att marken förlorar sitt värde och blir obrukbar.

-Från tidigare finns 110 kv och 220 kv linjer som ställvis har bildat 150-200 m breda linjegator i markägarnas ekonomiskogar i Lotlax. Från tidigare är det även känt att kraftledning från Söderskogens vindpark i väster och linjen från Lå lax parken planeras över markerna i Lotlax. Markägarna i Lotlax accepterar därmed inte fler linjer.

-Vid Rambolls naturinventering för Söderskogens vindpark upptäcktes en fiskgjuse i Kärkine. Söderskogens vindpark förflyttades för att kunna fortsätta planeringen utan att störa fagellivet i Kärkine. Vid inventeringen av fiskgjusen så noterades en daglig flygning mellan Kalapää träsk och Kärkine i Leukos. I den riktningen finns nu den inplanerade kraftledningen från Lasor.

-Ådalen i Lå lax har registrerats som kulturlandskap och att det nu planerats en luftledning med tillhörande stolpar över Ådalen och i närheten av Vörås anrika kyrk landskap är inte rätt.

-Det åligger Vörå kommun som har planeringsmonopol att påverka så att den planerade kraftledningen inte förverkligas enligt det alternativ som presenterats i pdb/MKB utan verkar för en samordning med de planerade vindparkerna i kommunens norra del så att luftledningen blir så kort som möjligt och markägare är de samma för vindkraftsområden och ledningsområden.

Åsikt / Mielipide 11

Jag yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering: Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet och en vindkraftsetablering är varken förenligt med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med miljöförvaltningens instruktioner för byggande av vindkraft. Bostadsområdet Kalapää påverkas i stor omfattning. Miljön med tystnad och mörker förstörs - speciellt eftersom Kalapää träskets vattenyta förstärker effekterna av de blinkande ljusen, skuggeffekterna och ljudet från möllorna.

En eventuell utbyggnad av vindkraft skulle även ge upphov till en förändring som avsevärt minskar naturskönheten, trivseln eller kulturvärdena i omgivningen eller Kalapää träskets lämplighet för rekreatiönsändamål. Bosättningen är gammal och trakten utgör ett unikt område för fast- och fritidsboende samt för rekreation. I Vörå kommuns planer ingår att inleda strandplaneringen av Kalapää träsk år 2022.

Kalapää träsk klassas av miljöförvaltningen som fågelskyddsområde av nationellt värde (SPA-område), och hör till det europeiska nätverket Natura 2000. Fiskgjusen, som är en av de arter som utgör grunden för skyddet, använder träsket som födoställe - liksom havsörnen. Eftersom träsket är fiskrikt, lättillgängligt och omgivningen är oexploaterad, är träsket av avgörande betydelse för just fiskgjusens överlevnad och reproduktion. Flera andra fågelarter behöver träsket som rastplats t.ex. inför höstflyttningen. Vassruggarna används som samlings- och övernattningsplatser inför flytten söderut. Träskets status som fågelskyddsområde äventyras då miljön ändras p.g.a. möllornas ljus-, ljud- och skuggeffekter och möllorna begränsar fåglarnas möjligheter att ta sig till och från träsket. Förverkligandet av Lasor Vind Ab:s planer för vindkraft skulle helt förändra och direkt förstöra förutsättningarna för fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk. Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mielipide 12

Hej, För några år sedan skulle jag inte ha brytt mig alls i att vindkraft byggs nära bebyggelse, skulle bara ha tänkt att säkert blir det bra.

Men efter att ha jobbat i några vindkraftsparker har min uppfattning ändrats totalt, vindkraft hör inte hemma nära bebyggelse.

(infomötet angående PDB som skulle läggas på kommunens sida saknas fortfarande)

Deltog dock live i mötet och reagerade på att delgeneralplanen bl.a. har felaktig info angående områden för övriga vindkraftsprojekt och missvisande avstånd.

FCG tycktes vara av den uppfattning att Lålx och Lotlx var parker som redan är byggda och i bruk.

Flera planerade vindkraftsområden fattas helt i deras planering.

På något ställe är det angivet 5 km från centrum, på något annat 3 km.

Rökiö/Nygårdsbacken är detaljplanerat och från gränsen på denna detaljplan till gränsen för planområdet för denna vindkraftspark är det bara lite över 1 km.

Ljud och ljus och allt sådant borde alla ha hört diskuteras angående vindkraft.

Tänkte bara påpeka att ljudnivåbestämmelserna är baserade på WHO:s undersökningar där 10 % upplever ljudet mycket störande och detta i någon typ av urban miljö.

Vörå är ett mycket tystare ställe än så, alltså kommer större andel uppleva ljudet mycket störande och om WHO:s rekommendationer är Vörås sätt att bedöma godkänner man alltså att minst 10 % av de påverkade får leva med ett mycket störande ljud.

I princip hela området som planeras nu är på Österbottens landskapsplan 2040 färgat som "tyst område" och "Vid planering och förverkligande av markanvändning och åtgärder bör de tysta områden som finns anvisade på temakartan samt deras närområden beaktas så att det är möjligt att njuta av naturens ljud och tystnaden."

Sedan angående ljuset, dagtid är skuggningarna störande ja, speciellt på nära håll men på natten med alla lampor som lyser och blinkar blir det mycket störande.

Stjärnhimlen ser man inte i urbana miljöer eller i vindkraftsparker så med den mängd vindkraft som planeras i Vörå (nästan 100 kraftverk från Karvat till Rejpelt) kan vi nog också byta ut stjärnorna mot vindkraftslampor.

En sak man tar för givet när man är van att se dom varje natt men det är en sak jag konstaterat att jag reagerar på och stannar upp och tittar på när man slipper hem nu när man sällan är hemma.

Kulturmiljö, "Nationellt värdefulla landskapsområden finns väster om planeringsområdet, Vörå ådal." Hela vindkrafts området gränsar till detta nationellt värdefulla landskapsområde, byggs dessa kraftverk finns inte denna miljö kvar.

Norralla gymnasiet har ju av kommunpolitiker påpekats vara viktigt och växande, de som studerar idrottslinjen där är ute på sina träningspass längs lederna i området som nu planeras för vindkraft.

Inte lika fint att springa runt på ett industriområde för vindkraft kan man tro.

Är även för andra än gymnasieeleverna ett mycket populärt område att röra sig på, sommartid vandring och vintertid längs skidspåren.

I Vörå är det inritat vindkraftsområden i Österbottens landskapsplan 2040 längs kraftledning Toby–Jussila, logisk placering och lite bebyggelse.

Ett av argumenten för Lasor område har också varit att det är smidigt att koppla in sig på samma linje (rakt norrut till samma linje), nu är det planerat på att ta den genom Lålx och Lotlx och sedan till kraftledning Toby–Jussila.

Orsak till denna rutt enligt planeringsgruppen var störningar på nätet, men huvudlinjen bryr sig nog inte i om man kopplar in sig 10 km norr eller söder ut så det var ju en ganska onödig ursäkt.

Enligt mig klart fall att det bara är för att de då kan koppla ihop dom "egna" planerade områdena och sälja som ett vindkrafts område åt vem som nu sedan investerar, bra exempel på hur minimalt invånare beaktas i detta projekt.

Funderar man sedan vidare kommer antagligen områdena som planeras längre norrut och området söderut att sikta på samma rutt och då har vi högspänningslinjer som går tvärs genom skogar och byar åt alla håll.

Planeringen har enligt mig gått väldigt konstigt till, markägare har uppmanats att skriva på avtal utan att veta vad som skrivs på.

Jämfört med tex söderskogen, där fanns det preliminära placeringar av kraftverk och uträknat vilka skiften som får vad när underskrifter på avtal gjordes, här var det en cirkel ritad på en karta utan någon mera info.

Är själv inte markägare på området men har följt med vad pappa (markägare) visat upp, varit i kontakt med planerarna och deltagit i möten och jag kan bara konstatera att jag aldrig skulle skriva under vad som framlagts här.

Det är ju upp till var och en av markägarna vilka risker dom vill ta förstås men har en känsla att lite samma inställning jag tidigare har haft har varit avgörande när avtal underskrivits.

Skulle det vara ett finskt företag som investerar och inte kan smita undan skulle det vara en annan story, nu kan vem som helst investera och driva tills de fått tillbaka investeringen samt en vinst och sedan glömma och gå vidare.

10 år att få tillbaka investeringen och några år till för att generera vinst går det säkert fint men sedan vet man inte hur det blir.

Inte kan du gräva en grop i skogen och dumpa byggmaterial och fylla över men tydligen är det godkänt för vindkraft, i nuläget.

Förstår heller inte hur kommunpolitiker förespråkar "stora investeringar i kommunen" det är ju vi som elkonsumenter som betalar det hela och vart pengarna far vet man inte med ett upplägg som detta.

Skulle kunna skriva massor angående detta men tror mitt meddelande redan förstås, tag kontakt om klagorande behövs. Skall något av projekten sättas stopp för är det detta, mitt i kommuncentrum behövs ingen vindkraft.

Alternativ 0, det är mitt klara alternativ, ingen vindkraft i lasor.

Åsikt / Mielipide 13 (2 undertekningar)

Vi yrkar på att ALTO (projektet genomför inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering:

Som ägare till fritidsboende vid Kalapää träsk önskar vi lyfta fram några motiveringar till varför ALTO borde väljas, dvs att vindkraftsprojektet inte genomförs.

Idag finns 27 bebyggda fastigheter i Kalapää, av vilka sex fastigheter används för fast boende och resten är i fritidsbruk. Området runt Kalapää träsk är klassat som tyst och mörkt, vilket utgör de viktigaste faktorerna i områdets värde som bostads- och fritidsboende. Vindkraft skulle påverka området i stor omfattning då miljön med tystnad och mörker skulle förstöras, speciellt eftersom Kalapää träsk vattenyta förstärker effekterna av de blinkande ljusen, skuggeffekterna och ljudet från möllorna. Vindkraft skulle även ge upphov till en förändring som avsevärt minskar naturskönheten, trivseln och kulturvärdena i omgivningen. Även Kalapää träsk lämplighet för rekreatiönsändamål (det som nämns både i vattenlagen och naturvårdslagen) skulle minska.

Fågellivet i Kalapää är rikligt och Kalapää träsk status som fågelskyddsområde bör inte äventyras. Livsbetingelserna för i synnerhet havsörn, fiskgjuse och fladdermöss måste bevaras, skyddas och garanteras liksom fåglarnas fria passage i övrigt till och från träsket.

I Vörå kommuns planer har ingått att inleda strandplaneringen av Kalapää träsk år 2022. Fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk nämns överhuvudtaget inte i bedömningsplanen för Lasor vindkraftspark. Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet och en vindkraftsetablering är varken förenligt med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med miljöförvaltningens instruktioner för byggande av vindkraft.

Förverkligandet av Lasor Vind Ab:s planer för vindkraft skulle:

- helt förändra och direkt förstöra förutsättningarna för fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk.
- direkt bryta mot de allmänna bestämmelserna gällande tysta och mörka områden som angetts i Österbottens landskapsplan.
- äventyra Kalapää träsk status som fågelskyddsområde.

Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.se

Åsikt / Mielipide 14

5.4 Detaljplaner

I denna punkt nämns inte att det finns detaljplan för Rökiö området (Furuberget, Nygårdsbacken...mm) från år 2004.

I detta område finns ett markområde nordost om Nygårdsbacken som Vörå kommun köpt / äger och har planerat egnahemshus tomter på. Detta detalplanerade område är betydligt närmare Lasor vindkraftspark än Vörå kommuncentrum som det hänvisas till i planen.

Enligt uppgifter jag fått har det ett antal gånger under åren funnits intresse/ förfrågan på dessa tomter utan att Vörå kommun marknadsfört området. Detta har Vörå kommun troligen information om.

Om man bygger 9 -19st vindkraftverk intill detta detaljplanerade område tror jag kommunen har mycket svårt att hitta någon som är intresserad av att bygga trots att man skulle börja marknadsföra området. (enligt reportage i Vbl. är folk / inflyttare till kommunen en av de viktigaste sakerna för kommunens förtroendevalda och tjänstemän.)

5.8 Kulturmiljö

Nationellt värdefulla landskapsområden finns väster om (hela) vindkraftsplaneringsområdet.

Om man får bygga 9-19st 280 m höga vindkraftsverk intill ett nationellt värdefullt landskapsområde så är det svårt att förstå vad en sådan landskapsklassifisering överhuvudtaget har för avsikt/ mening.

(280 m är högt jämförelse Eiffeltornet 324 m)

5.9 Övriga vindkraftsprojekt

Från denna lista saknas Kivine vindkraftspark (36 vindkraftsverk) (se Vbl 21.09.2021)

-Kraftledningen elöverföringen från vindkraftsområdet.

Enligt planen sker elöverföringen från vindkraftsområdet till Herrfors nät som 110KV luftledning.

Enligt informationen på "Teams" informations tillfället 21.09.2021 sades det att man skulle delvis utnyttja befintliga stolppar. Detta torde inte vara möjligt enligt elsäkerhetsföreskrifterna om det är fråga om en 110KV ledning. Samtidigt informerades om att det undersöktes om andra vindkrafts"parker" kunde använda samma anslutningspunkt. I såfall är det snart 110 KV ledningsgator kors och tvärs genom Vörås byar och centrum.

Samtidigt som Vasa Elnät gräver ner sina elöverföringar (till och med i stora delar av Rökiö).

Åtgärder gällande Lasor vindkraftsverk planer PDB, MKB)

-Övrigt

I arrendeavtalet för Lasor vind gällande återställandet av området står det att fundamentet pikas bort till 0,5 meter under marknivå på legotagarens bekostnad. Sedan är ett alternativ att fundamentet blir kvar och täcks med jord. Kan detta vara ett alternativ? Är det inte så att om jag som privatperson gräver ner tex. byggavfall på egen mark är det ett milöbrott och jag får ett straff och skall städa upp? Gäller inte det i det här fallet.

Sedan står det gällande samma sak återställande av området att legotagaren vid legoavtalstidens slut på egen bekostnad, skall nedmontera och bortforsla vindkraftsverk och övriga anläggningar. Senast ett år efter legoavtalets slut. Ok... Sedan står det i annat fall äger legogivaren rätt att utföra åtgärden på legotagarens bekostnad. Kvarlämnad egendom på området tillfaller i så fall legogivaren.

Om jag förstår det här rätt så kan legotagaren / bolaget göra det enkelt för sig vänta ett år och meddela att ni får riva det själva de obrukbara vindkraftsverkerna är era och fakturan för rivningen skickas till... Sedan är det en annan sak om det skulle bli så här finns det någonstans att skicka fakturan, knappast. Och i andra ändan är det en internationell advokatbyrå som svarar.

Detta som exempel att ett tu tre försvinner kommunens fastighetsskattepengar om allt inte riktigt går som på Strömsö.

Enligt Vbl och projektchefen som har Finlands för tillfället största vindkraftsprojekt i Halsua trakten under arbete är det tre grundsaker som skall vara i ordning för ett lyckat vindkraftsprojekt.

- Det skall vara ett blåsig område
- Det skall vara en vettig elöverföring
- Det skall vara långt från bebyggelse.

I Lasor vinds falls å är det väl ingen av dessa tre som gäller enligt mej.

Blåsig område har jag ingen statistik men tycker inte Rökiö är blåsig (men det går ju att mäta).

Vettig elöverföring kan det väl knappast räknas som då det skall byggas 10 km 110Kv som kryssar mellan bebyggelse.

Långt från bebyggelse är det inte hela västra och sydvästra delen av området gränsar till bebyggelse.

Åsikt / Mielipide 15

Jag yrkar på att ALT 0 (projektet genomför inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering: Jag saknar beskrivning av fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk i bedömningsplanen för Lasor vindkraftspark. Detta har påtalats men ignorerats. Jag är själv fritidsboende och dotter till en markägare som är född och uppvuxen i byn.

Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet och en vindkraftsetablering är varken förenligt med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med miljöförvaltningens instruktioner för byggande av vindkraft.

Området runt Kalapää träsk är klassat som tyst och mörkt, vilket utgör de viktigaste faktorerna i områdets värde som bostads- och fritidsboende. Hittills har inte byn varit intressant för exploatering och har därför lyckats bevara sin speciella miljö som utmärks av tystnad och naturligt ljus, mörker om vintern och ljus om sommaren, och träsket som naturlig spegel opåverkad av yttre faktorer. Människor och djur har levt i samklang med naturen och hänsyn har alltid tagits till den småskalighet som utgör byns förutsättningar.

En väldigt nedlåtande kommentar stod att läsa i Vasabladet härom dagen när en av de projektansvariga kallade området ödemark med tolkningen att det är fritt fram för exploatering. Jag uppmanar till besinning. Ett område är inte öde för att vi bara scannar ytan. Området är inte undersökt i vetenskapligt syfte så ingen kartläggning finns från tidigare boende och liv som levts före vår tid. En etablering av vindkraftverk spolierar en framtida kartläggning och omöjliggör historiedokumentation.

Förverkligandet av Lasor Vind Ab:s planer för vindkraft skulle

- helt förändra och direkt förstöra förutsättningarna för fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk. Samtidigt skulle intresse för kommande permanentboende reduceras radikalt.

- direkt bryta mot de allmänna bestämmelserna gällande tysta och mörka områden som angetts i Österbottens landskapsplan.

- förhindra framtida kartläggning av tidigare bosättning, liv och leverne.

Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mielipide 16 (2 underteckningar)

Vi yrkar på att ALTO (projektet genomförs ej) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering till yrkandet:

Kalapää träsk och bebyggelsen runt omkring träsket har inte tagits i beaktande vid planeringen av Lasor vindkraftspark. Byn med sin orörda natur är på många sätt en unik plats, vilket inte respekteras i den undermåliga konsekvensbehandlingen. Området karaktäriseras av en välbevarad natur och mörkret, lugnet och tystnaden gör området trivsamt för såväl djur som naturvänner. Kalapää by ligger väldigt nära det tilltänkta området och möllorna skulle på ett betydande sätt inverka negativt på landskapet.

Det naturskyddade Kalapää träsk (Natura 2000) har ett unikt och rikt fågelliv där också många skyddade arter häckar. Träsket är dessutom en viktig rastplats för våra flyttfåglar. Även de skyddade arterna fiskgjuse och havsörn söker dagligen föda vid träsket. Vi ställer oss frågande till varför det annars så viktiga naturskyddet plötsligt verkar sakna betydelse.

Om Lasor Vind Ab:s planer förverkligas kommer både djuren och vi människor att gå miste om det som lockar och håller oss kvar i byn; tystnaden, mörkret och den fantastiska naturen (Natura 2000).

Åsikt / Mieliopide 17

Som markägare och fast boende i Vörå, anser vi att linjedragningen från Lasor vindpark till stamnätet avsevärt inkräktar på både boendekvalitet och kulturlandskap.

Linjedragningen från vindparken ut till stamnätet borde inte förvekligas som luftledning över Bobergs-området och odlingsmark i Vörå ådal samt Lotlax by, utan förverkligas som jordledning. För egen del kommer en luftledning att störa boendemiljön och utsikten över landskapet. För övriga drabbade markägare kommer luftledningen att avsevärt försvåra bruket av skogs- och åkermarken. Vörå ådal räknas som viktigt kulturlandskap i Landskapsplanen för Österbotten och detta bör beaktas som hinder för luftledning. Den planerade el-överföringslinjen är också längre till sin sträckning än övriga alternativ som inte utretts i MKB för Lasor Vind.

Med tanke på att det planeras flera vindparker i Vörå kommun borde en strategi utarbetas för en gemensam linjedragning norrut från alla parker. Det är förhastat att i detta skede göra en kapplöpning om vilket av dessa projekt som kommer i åtnjutande av befintlig uppkopplingskapacitet. Problemet kommer att accelerera när flera parker skall kopplas upp. Nationellt borde det vara av intresse att höja kapaciteten i stamnätet så att uppkopplingspunkterna inte utgör besvär för boendemiljö och landskapsbild.

Den nya Lagen om inlösen är också under beredning. Det är skäl att skjuta upp planeringen av överföringslinjen tills en ny modernare lag tryggar markägarnas rätt till ersättningar, och eventuellt sätter jordledningsalternativet i en ny dager.

Åsikt / Mieliopide 18

Jag yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering: Vitmossens fornminnesområde befinner sig i det område som Lasor Vind AB planerar för vindkraftsindustri mellan Kalapää och Vörå ådal. Området betraktas som nationellt värdefullt av museiverket. Terrängarbetet för att bygga upp industriområdet innebär en stor risk att ännu inte upptäckta fornlämningar förstörs. Dessutom skulle ett industriområde stänga allmänhetens tillgång till de unika fornminnesområdena då miljöförvaltningens krav på säkerhetsavstånd runt varje mölla ska uppfyllas.

(Karta över området / kartta alueesta)

Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mieliopide 19

Jag yrkar på att ALTO (projektet genomförs inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering till yrkandet:

Miljön och bebyggelsen runt omkring Kalapää träsk har inte tagits i beaktande vid planeringen av Lasor vindkraftspark. Kalapää ligger väldigt nära det planerade vindkraftsområdet. Lasor vindkraftspark är varken förenligt med bedömningsplanens "riksomfattande mål för områdesanvändning" eller med de instruktioner för byggande av vindkraft som utfärdats av miljöförvaltningen. Jag är av åsikten att vindkraft är en viktig del i det nödvändiga klimatarbetet, och menar att människor i någon mån måste acceptera att ha möllor nära sig. Det kan dock inte göras i konflikt med rådande instruktioner, och särskilt inte på bekostnad av natur och miljö (vilkas livskraft torde vara en nog så viktig del av klimatarbetet).

Kalapää är en i mångt och mycket unik plats. Den har klassats som mörk och tyst, vilket inte längre kan sägas om många platser i Österbotten. Med Lasor vindkraftspark som granne skulle platsen säkerligen vara varken mörk eller tyst, vilket har stor påverkan på både människor och djur i området.

Kring det naturaskyddade (Natura 2000) Kalapää träsk finns ett rikt djur- och fågelliv, och också många skyddade arter använder området för häckning och födoanskaffning. Det är tydligt att de planerade möllorna i hög grad skulle förändra detta, och förutsättningarna för det rika djur- och fågellivet skulle försämrats tämligen drastiskt. I planeringen av Lasor vindkraftspark verkar det annars så viktiga Natura 2000 plötsligt sakna relevans.

Det är tydligt att vindkraftsparken skulle påverka förutsättningarna för fritids- och permanentboende i den unika miljö som utgör Kalapää. Förutom detta skulle det rika och unika djurlivet starkt påverkas till det sämre. I en klimatsatsning torde naturen vara en faktor att ta i beaktande, men så verkar inte vara fallet här. Lasor Vind Ab:s planeområde bör därför bedömas som olämpligt för vindkraft.

Åsikt / Mielipide 20

Lasor Vindkraftspark Ab och Saba Wind Oy Ab planerar att leda el från vindkraftsparken i Vörå via en luftburen kraftledning till Herrfors Nät Ab:s 110 kV:s kraftledning Toby-Jussila. Detta betyder 10 km luftburen ledning som skövlar omkringliggande markägares skog. Marken du äger under en luftburen ledning blir obrukbar och i praktiken värdelös för skogsbruk. För jordbruket förorsakar det också olägenhet med luftburen ledning eftersom stolparna begränsar din produktion, sprider ogräs och försvårar körandet med maskiner på skiften där stolpen står.

Vörå ådal är skyddad, det passar sig inte att dra luftburna kraftledningar i skyddad kulturmiljö.

Området där vindparken planeras används frekvent för idrotts- och kulturverksamhet i terrängen.

Om vindkraftsparken etableras så kommer inte långlopp som Botniavasan, Botnialöpet, Botnia MTB eller orienteringstävlingar längre att kunna ordnas i området. Många vandringsleder som byggts upp och används av verksamhet vid Norrvalla och Vörå Skidcentrum kommer också att begränsas och verksamheten upphör om vindparken etableras. Även fornminnen, som t.ex. Vitmossens bronsålders boplatser besöks frekvent av turister via vandringsleder.

Som markägare utanför planerade vindkraftsparkens område så motsätter jag mig luftburna kraftledningar. Enda alternativet är jordkablar också utanför området, på samma sätt som planeras inom vindkraftsparkens område. Markägare utanför området får ingen del av arrende för vindupptagning och det vore orättvist att få luftburna kraftledningar över sin mark som förorsakar skador och eliminerar intäktsmöjligheter på marken.

Åsikt / Mielipide 21

Jag yrkar på att ALT 0 (projektet genomförs inte) av tillbudsstående alternativ väljs.

Motivering: Jag saknar beskrivning av fritidsbebyggelsen runt Kalapää träsk i bedömningsplanen för Lasor vindkraftspark. Detta har påtalats men ignorerats.

Jag är själv född och uppvuxen i Kalapää och numera ägare av skog och odlad mark i byn, inklusive mark lämpad för fritidsbebyggelse. Vindkraftsplanerna utgör ett betydande störningsmoment för planerad fritidsbebyggelse.

Följande faktorer påverkar beslut om exploatering av området mellan Kalapää och Vörå ådal för vindkraftsindustri och bör därför noggrant beaktas i en miljökonsekvensbedömning.

Det bör noteras att Miljöförvaltningens anvisningar är gjorda 2016 och att vindmöllorna numera är betydligt högre än då anvisningarna gjordes. Möllornas inverkan på omgivningen har därför vuxit och de förändrade förhållandena måste tas i beaktande i utredningen och planeringen.

Det lokala namnet på Kalapää träsk är Träsket, i bestämd form – vilket ger en antydning om den lokala betydelsen av en naturlokal som sedan århundraden berört människor. Träsket klassas av miljöförvaltningen som fågelskyddsområde av nationellt värde (SPA-område), och hör till det europeiska nätverket Natura 2000. Fiskgjusen, en av arterna som utgör grunden för skyddet, använder träsket som födoställe, liksom havsörnen. Eftersom träsket är fiskrikt, lättillgängligt och omgivningen är oexploaterad är Träsket av avgörande betydelse för just fiskgjusens överlevnad och reproduktion.

Av de arter som benämns som kollisionsbenägna häckar trana och sångsvan i området.

Fladdermöss lever i många byggnader runt träsket och de använder sig även av träsket som födoställe.

Flera fågelarter behöver träsket som rastplats till exempel inför höstflyttningen. Detta gäller bland andra hus-, ladu- och backsvalor, vilka häckar till och med långt från träsket. Det gäller också många andra arter. Vassruggarna används som samlings- och övernattningsplatser inför flytten söderut för många arter.

I nu gällande landskapsplan finns en "ekologisk korridor" inritad i anslutning till träsket.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft i närheten?

Havsörn och fiskgjuse, vilka nämns som arter som behöver speciellt skydd, kommer att drabbas. De behöver fri passage från sina häckningsområden och utrymme för födosöket vid träsket.

Träsket är långsmalt och fåglarna behöver därför stort utrymme, utöver själva vattenytan, runt träsket.

- Det är ett brott mot NVL 49 §:s direkta förbud att förstöra eller försämra de platser där de djur som nämns i habitatdirektivets bilaga IV (a) förökar sig eller rastar. Till dessa arter hör bland annat alla de otaliga fladdermusarter som förekommer i Finland.

- Träskets roll som rastplats för flera fågelarters höst- och vårflyttning försämras drastiskt. Till de mer sällsynta arterna som under flyttningen observeras regelbundet hör salskraken, som regelbundet påträffas vår och höst. Bland de häckande andfåglarna bör nämnas brunanden, som minskat kraftigt i landet men fortsättningsvis häckar i Kalapää. Bör också noteras svarthakedopping och gråhakedopping, vilka båda tillhör de häckande fåglarna.

- Träskets status som fågelskyddsområde äventyras då miljön ändras på grund av möllornas ljus-, ljud- och skuggeffekter. Möllorna begränsar fåglarnas möjligheter att ta sig till och från Träsket.

Kalapää är ett bostadsområde inom Rökiö, Tuckor och Myrbergsby byar.

Runt Kalapää träsk, som är områdets centrala punkt, finns 27 bebyggda fastigheter, av vilka 6 används för fast boende och resten är i fritidsbruk. Av dessa är 19 i aktiv användning.

Området fick sin bofasta befolkning under första halvan av 1800-talet i form av torpare på hemman som hörde till Rökiö och Tuckor byar. Torparna odlade upp marken och i början av 1900-talet kunde de lösa in torpen med Lex Kallio som grund.

Området är ett unikt exempel på ett gammalt torparsamhälle och hur det utvecklats och omgivningen kan betraktas som småskalig och orörd, vilket anges som grund för en större konflikt mellan vindkraftverk och landskapsbilden.

Många av byggnaderna är över hundra år gamla och bildar tillsammans med tystnaden och mörkret ett unikt område för fast- och fritidsboende samt för rekreation. I den nutida miljödiskussionen utgör miljöer som kännetecknas av tysthet och mörker viktiga. I tidigare utredningar, som Österbottens förbund gjort, är området klassat som tyst och mörkt – något som

fortfarande gäller. Det är ett faktum att det i dag finns en världsomfattande rörelse för det högst mänskliga behovet av tystnad och mörker i boendemiljöer.

Inga fastigheter är osålda och Vörå kommun har planer på att inleda strandplaneringen av Kalapää träsk år 2022. Det bör betraktas som ett bevis på områdets värde och fastigheternas attraktivitet. Vörå ådal, som ligger väster om Kalapää, klassas enligt miljöministeriet som nationellt värdefullt landskapsområde i en uppdaterad inventering och museiverket noterar Vörå kyrka med omgivning som nationellt värdefull i det nationellt värdefulla landskapsområdet Vörå ådal.

Vad innebär eventuella industriområden för vindkraft i närheten:

- Bostadsområdet Kalapää påverkas i stor omfattning. Miljön med tystnad och mörker förstörs – speciellt eftersom Kalapää träskes vattenyta förstärker effekterna av de blinkande ljusen, skuggeffekterna och ljudet från möllorna.
- En eventuell utbyggnad av vindkraft skulle även ge upphov till en förändring som avsevärt minskar naturskönheten, trivselen och kulturvärdena i omgivningen samt Kalapää träskes lämplighet för rekreativ ändamål (det som nämns både i vattenlagen och naturvårdslagen).
- Landskapsbilden öster om Vörå ådal kommer att ändra utseende totalt om området blir industriområde för vindkraft. Möllorna skulle påverka exempelvis "landskapsbildens enhetlighet och effektfullhet" (som nämns i miljöministeriets kriterier) eftersom de kommer att dominera synintrycket av hela den norra delen av Vörå ådal.

Vitmossens fornminnesområde befinner sig mer eller mindre mitt i det område som Lasor Vind Ab planerar för vindkraftsindustri mellan Kalapää och Vörå ådal. Arkeolog Hannu Kotivuori bedömer boplatsen vid Vitmossen som mycket sällsynt i Finland på basen av de utgrävningar som gjorts under hans ledning (artikel i Vörå kommuns årspublikation I Rågens Rike 1987). Området är det enda i Vörå som betraktas som nationellt värdefullt av museiverket.

Bror Åkerblom framhåller i Vörå sockens historia del I betydelsen av Vörå ås källflöden i Rökiö – i nära anslutning till Vitmossens fornminnesområde – för Vörås historia.

Området är rikt på forn lämningar, en del av dem oregistrerade. Forn lämningar som de facto existerar men inte ännu blivit registrerade är givetvis också skyddsvärda objekt.

För att göra området tillgängligt för allmänheten har en vandringsled dragits kring Vitmossen via de många forngravar som finns i terrängen (vandringsleden finns dokumenterad på Vörå kommuns hemsida).

Dessutom har två fornhus byggts där vandringsleden startar.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft på området:

- Ljus- och ljudeffekterna från möllorna förstör miljön i området och bildar en osmaklig kontrast till den unika boplatsen vid Vitmossen.
- Terrängarbetet för att bygga upp industriområdet innebär en stor risk att ännu inte upptäckta forn lämningar förstörs.
- Ett industriområde för vindkraft skulle stänga allmänhetens tillgång till det unika fornminnesområdet då miljöförvaltningens krav på säkerhetsavstånd runt varje mölla ska uppfyllas.

Områdena mellan Kalapää och Vörå ådal och vid Kalapää träsk är i flitig rekreativ användning, dels beroende på områdenas naturvärden och forn lämningar men även på grund av områdenas lättillgänglighet och integreringen i Folkhälsan Norrvallas verksamhet.

Vörå Idrottsgymnasium använder även områdena i sin verksamhet.

Exempel på dokumenterad användning av området:

I fornhusets gästbok finns ordentligt över 500 namn antecknade under 2020, Långloppet på skidor – BotniaVasan – har ordnats sedan 2006 med hundratals deltagare varje år och i cykelloppet Botnia MTB deltog över 100 cyklister år 2019. Besöksboken vid Boberget hade till exempel under perioden 2013-2018 i medeltal över 700 namn antecknade per år.

Vörå kommun marknadsför rekreativsmöjligheterna bland annat på sin hemsida:

Vitmossens vandringsled i Tuckor:

Gör en utflykt till Vitmossens vackra natur med rekonstruerade sten- och bronsåldershus.

Passa på att vandra efter bronsåldersleden till den unika boplatsten med gravrösen.

Detta är en av de äldre hittade boplatserna i Finland och tillhör äldre bronsåldern. Bekanta dig med ett flertal tydliga husgrunder eller terrasser från nämnda tider. Dessa fornlämningar låg under bronsåldern vid en havsarm som sträckte sig ända till södra delen av Vörå.

Vandringsleder i Rökiö:

Skyltning från Norrvalla, Vöråvägen 305-307. Rutter från 3 km till 7 km.

Förbindelseleden mellan Bobergsleden och Vitmossleden ger möjlighet till långa turer då sträckan blir över 20 km tur-retur.

Kortare etapper kan även vandra längs med leden eftersom den passerar flera stickvägar längs med skogsbilvägen i Rökiö där du kan starta. Du upplever varierande natur i form av hällor, gammal trollskog, myrar och träsk samt forntida lämningar.

Skidspår: Norrvalla, Vöråvägen 305-307, 66600 Vörå

Belyst 2,3 km.

Klassisk stil och fristil.

BotniaVasan-spåret på 52 km startar från Norrvalla.

Upprätthållare: Folkhälsan Norrvalla

Vandringslederna och BotniaVasans spårsträckning går igenom eller i anslutning till det område som Lasor Vind Ab vill se som industriområde för vindkraft.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft på området?

- Områdena är i stor rekreativ användning och enligt miljöförvaltningens anvisningar bör samma maximala db-nivåer för ljudnivån användas, som för bostadsområden, vilket gör det omöjligt att anlägga en vindkraftsindustri på eller i närheten av områdena om rekreativ användningen ska kunna fortsätta.

- Användningen av de olika lederna – speciellt BotniaVasans spårsträckning – blir också omöjligt då det säkerhetsavstånd kring möllorna på 1,5 gånger möllans totalhöjd, som miljöförvaltningen rekommenderar för områden "där människor rör sig", tillämpas.

Fornhus och fritidsbyggnader mellan Kalapää och Vörå ådal:

Fem fritidsfastigheter ligger alltför nära eller inom det område som Lasor vind Ab planerar för vindkraftsindustri mellan Kalapää och Vörå ådal. Ett av dessa fritidshus är över hundra år gammalt och används med stor sannolikhet också av fladdermöss som fortplantningsoch/eller rastplats.

I anslutning till Vitmossens fornminnesområde har ett fornhus byggts. Huset invigdes 2003 och området används som rastplats för de vandringsleder som finns i terrängen och till exempel åtskilliga skolklasser har besökt fornhuset i undervisningssyfte (se även punkterna 3 och 4).

Huset byggdes med talkokrafter och med bidrag från flera företag och från Vörå kommun. Huset administreras av Jakob Tegengren-Sällskapet rf i Vörå.

Vad innebär ett eventuellt industriområde för vindkraft på området:

- De fem fritidshusen måste rivas, omändras eller deras användning på annat sätt ändras och verksamheten vid fornhuset avslutas för att kunna uppfylla miljöförvaltningens krav vad gäller säkerhetsavstånd och gränser för ljus- och ljudeffekter till ett industriområde för vindkraft. Det kan inte anses vettigt – och det är inte ens möjligt utan en fladdermusutredning.

Fridlysningsbestämmelserna i NVL 49 § förbjuder nämligen avsiktligt fångande, dödande och störande av fladdermöss samt förstöring och försämring av deras fortplantnings- och rastplatser.

Med det ovanstående som grund anser jag:

- Det område, där Lasor Vind Ab inlett planeringen för ett industriområde för

vindkraft, i huvudsak mellan Kalapää och Vörå ådal, är inte på något sett lämpligt för ändamålet.

- Områden för vindkraft bör ha ett sådant avstånd till Kalapää att Träskets status som fågelskyddsområde inte äventyras och att bostads- och övrig miljö med bland annat tystnaden och mörkret i området inte förstörs. Livsbetingelserna för i synnerhet havsörn, fiskgjuse och fladdermöss måste bevaras, skyddas och garanteras, liksom fåglarnas fria passage i övrigt till och från träsket.

- Den ekologiska zon som idag finns i landskapsplanen bör kvarhållas och hållas fri från vindkraft.

Åsikt / Mieliopide 22 (5 underteckningar)

Utlåtande om varför ALTO (projektet genomförs inte) bör väljas

I MKB-bedömning av Lasor vindkraftsprojekt bör en helhetsbedömning göras för att reda ut vad som kan komma att påverkas av en eventuell vindkraftspark i det planerade området. Faktorer som behöver beaktas är bland annat hur områdets användning för rekreation, utbildning och annan verksamhet samt natur- och kulturhistoriska värden påverkas om en eventuell vindkraftsindustri skulle förverkligas i området. Vi som är lokalinvanare och som bor i närheten av området har god kännedom om dessa faktorer och vill med detta utlåtande visa på de förödande följder en vindkraftspark skulle få.

Rekreation, utbildning och övrig verksamhet

Boberget, Rökiö och Vitmossens vandringsled

Området mellan Vörå ådal och Kalapää träsk är känt för sina många rekreationsmöjligheter. Inte bara bland lokalbefolkningen utan även i ett större sammanhang. Rökiö vandringsled, med start från Norrvalla går i sin helhet i anslutning till och inom Lasor vindkraftsparks planerade projektområde (bilaga 1: Karta över Rökiö och Vitmossens vandringsleder). Vandringsleden är i flitig användning framförallt tack vare områdets rika naturvärden. Kärresberget och Boberget, som i Österbottens landskapsplan 2040 betecknas som en värdefull geologisk formation, är vida uppskattat. Vid utsiktsplatsen på Boberget finns ett vindskydd som används för grillning och även övernattnig. Eftersom Boberget finns på vår släkts marker och vi bor i nära anslutning till berget har vi försett rastplatsen med en besöksbok i många årtionden. Under perioden 14.3.2020-13.3.2021 har över 930 namn antecknats i besöksboken. Besökarna kommer från byarna i Vörå men också många långväga gäster har skrivit i gästboken. Vandringslederna har haft ett stort antal besökare i många årtionden och det ökar hela tiden, tex i besöksboken som sträcker sig från 2.10.2013 till 8.10.2017 finns över 2850 namn antecknade (i medeltal över 700 namn per år).

Fortsätter man på vandringsleden kommer man till fornlämningar, Lasor träsk och Vitmossens rekonstruerade fornhus. Vid Vitmossens fornhus binds leden ihop med en annan vandringsled som går genom det unika fornminnesområde där man kan beskåda bland annat en i finländsk kontext mycket sällsynt fornåldersboplats. I Besöksboken vid rastplatsen vid Vitmossens fornhus finns år 2020 över 500 namn antecknade.

Både Boberget som sådant och den helhet som vandringslederna skapar är populära bland Vöråbor och folk från hela Österbotten bland annat på grund av områdets naturskönhet och kuperade och varierande miljö. Dessutom erbjuder hela området in till många fler rekreationsmöjligheter som till exempel fågelskådning och svamplockning. En bidragande orsak till områdets livliga användning är även Folkhälsan Norrvallas och Vörå Samgymnasium-idrottsgymnasiums verksamhet i området. Området mellan Vörå ådal och Kalapää träsk, där vandringslederna finns och där Lasor vindkraftspark planeras används bland annat för Norrvallas friluftss- och lägerverksamhet samt för idrottsgymnasiets träningsverksamhet.

Norrvallas skidspår och Botniavasan

Inom Lasor vindkraftsparks planerade område går en stor del av det populära skidloppet Botniavasan. Botniavasan är ett internationellt långdistanslopp som samlar skidåkare från när och fjärran varje år. En stor del av Botniavasaspåret som går på skogsbilvägarna i Rökiö brukar även hållas öppet för skidning hela vintern och kopplas ihop med Norrvallas skidspår.

Vörå kommun marknadsför vandringslederna och Norrvallas skidspår på följande vis:

”Vandringsleder i Rökiö:

Skyltning från Norrvalla, Vöråvägen 305-307. Rutter från 3 km till 7 km.

Förbindelseleden mellan Bobergsleden och Vitmossleden ger möjlighet till långa turer då sträckan blir över 20 km tur-retur.

Kortare etapper kan även vandra längs med leden eftersom den passerar flera stickvägar längs med skogsbilvägen i Rökiö där du kan starta.

Du upplever varierande natur i form av hällor, gammal trollskog, myrar och träsk samt forntida lämningar.”

”Vitmossens vandringsled i Tuckor

Gör en utflykt till Vitmossens vackra natur med rekonstruerade sten- och bronsåldershus. Passa på att vandra efter bronsåldersleden till den unika boplatsen med gravrösen.

Detta är en av de äldre hittade boplatserna i Finland och tillhör äldre

bronsåldern. Bekanta dig med ett flertal tydliga husgrunder eller terrasser från nämnda tider.

Dessa fornlämningar låg under bronsåldern vid en havsarm som sträckte sig ända till södra delen av Vörå.”

”Skidspår: Norrvalla, Vöråvägen 305-307, 66600 Vörå Belyst 2,3 km.

Klassisk stil och fristil.

BotniaVasan spåret på 52 km startar från Norrvalla. Upprätthållare: Folkhälsan Norrvalla ”

Vandringslederna och BotniaVasans spårsträckning går igenom eller i anslutning till det område som Lasor Vind Ab vill se som industriområde för vindkraft.

Slutsats:

Genom att beakta den helhet av rekreativ verksamhet som finns mellan Vörå ådal och Kalapää träsk, inom Lasor vindkraftsparks planerade område och i nära anslutning till det, är slutsatsen att detta område inte lämpar sig för vindkraftsindustri. En vindkraftsindustri skulle försämra eller helt eliminera största delen av den rekreativ verksamhet som finns i området och som berör ett stort antal personer. Med andra ord bör ALTO (projektet genomförs inte) väljas.

Natur- och kulturhistoriska värden

Området mellan Vörå ådal och Kalapää träsk, både inom Lasor vindkraftsparks planerade område och i nära anslutning till det finns flera natur och- kulturhistoriskt värdefulla objekt och områden.

Genom att göra en helhetsbedömning av området kan man se att i alla väderstreck finns

bebyggelse på nära avstånd från de planerade vindkraftverken. Missnöjet i byarna med att bara 1,5km mellan vindkraftverk och närmaste bostad beaktas i Lasors plan märks bland annat genom en namninsamling. Namninsamlingen strävar till att införa ett minimiavstånd mellan bostäder och vindkraftverk i kommunen, i många kommuner tillämpas nämligen ett avstånd på 3km eller ännu längre. Förutom att bebyggelsen finns nära de planerade vindkraftverken i Lasorområdet så anses hela kulturlandskapet i väst, Vörå ådal, vara av nationell betydelse av Miljöministeriet.

Vörå ådals kulturlandskap

I Miljöministeriets utredning (gjord av MAPIO-arbetsgruppen) om nationellt värdefulla

landskapsområden lyfts Vörå ådals kulturlandskap fram som ett nationellt värdefullt område. I

utredningen påpekas det tydligt att det är landskapets välbevarade kulturella och naturliga uttryck

som gör det värdefullt att bevara. Ett citat lyder som följande: ”Vörå ådals kulturlandskap

representerar den österbottniska kustens välbevarade ådalslandskap som sträcker sig in i inlandet.

Området är ett nationellt värdefullt landskapsområde”. I ett annat citat lyfter Miljöministeriet fram att ”Vörå ådal representerar ett typiskt och välbevarat kulturlandskap i en österbottnisk ådal.

Områdets särskilda landskapsmässiga värdefaktorer är de vidsträckta åkeryerna, de välvårdade gamla byggnadshelheterna samt byggnadernas väldimensionerade placering i landskapet”. En

eventuell vindkraftspark i anslutning till Vörå ådal skulle garanterat förstöra dessa värdefaktorer.

Vindkraftverk skulle även påverka t.ex. ”landskapsbildens enhetlighet och effektfullhet” (som nämns i miljöministeriets kriterier).

Boberget-Kärresberget

I Miljöministeriets utredning (gjord av MAPIO-arbetsgruppen) om Vörå ådal, pekas Boberget-Kärresberget ut som värdefulla bergsområden. Även i Österbottens landskapsplan för 2040 lyfts bergsområdet fram som en värdefull geologisk formation och som ett nationellt värdefullt bergsområde. Det påpekas att "markanvändning och åtgärder bör planeras och genomföras så att de geologiska särdragen tryggas". Förutom att området används flitigt för rekreation har det alltså även ett viktigt naturvärde. Att placera en vindkraftpark i anslutning till sådana områden äventyrar bergområdenas naturvärden och bör absolut undvikas med tanke på hur stora områden det finns som saknar kuperad terräng på andra ställen i Österbotten.

Vitmossens fornminnesområde

På Vitmossens fornminnesområde, som så gott som helt befinner sig i Lasor vind Abs planerade område för vindkraftsindustri, har otaliga unika fornlämningar upptäckts. Ännu ickebekräftade och icke-upptäckta fornlämningar finns det antagligen även många av i området ännu. Arkeolog Hannu Kotivuori bedömer bopplatsen vid Vitmossen som mycket sällsynt i Finland på basen av de utgrävningar som gjorts under hans ledning (artikel i Vörå kommuns årspublikation I Rågens Rike 1987). Området är det enda i Vörå som betraktas som nationellt värdefullt av museiverket. Förutom att området är värdefullt för rekreation har det alltså ett historiskt värde.

Vörå kyrka med omgivning

Musiverkets "Byggda kulturmiljöer av riksintresse", som bland annat nämns i flera av Vörå kommuns planbeskrivningar som Ramboll har gjort, lyfter fram Vörå kyrkas omgivning som ett välbevarat och värdefullt område med avseende på byggnadsbestånd och skala. I texten kan läsas "Vörå kyrka med omgivning...Vörå kyrka och prästgård ligger i ett öppet österbottniskt ådalslandskap, som med hänsyn till sitt byggnadsbestånd och skala är välbevarat. Åkrarna nedanom kyrkan och prästgården sluttar svagt mot ån, invid vilken de väldiga kvarnbyggnaderna utgör ett blickfång i landskapet. Kyrkomiljön inramas av folkhögskolebyggnaderna på östra sidan om ån och av bondgårdarna i två våningar i skogsbrynet...Vörå kyrka med omgivning ligger i det nationellt värdefulla landskapsområdet Vörå ådal".

Slutsats

Genom att beakta den helhet av värdefulla områden och objekt som finns i naturen och i bebyggelsen runt om och i nära anslutning till Lasors planerade område för vindkraftsindustri, kan man dra slutsatsen att området inte lämpar sig för vindkraftsindustri. En vindkraftsindustri skulle försämra eller helt eliminera de natur- och kulturhistoriska värden som finns i området och som berör ett stort antal personer. Med andra ord bör ALT0 (projektet genomförs inte) väljas.

Summa summarum

Genom att beakta de punkter som vi har framfört i en helhetsbedömning av områdets lämplighet för vindkraftsindustri kan man rimligtvis bara dra en slutsats. Området mellan Vörå ådal och Kalapää träsk är ett av Vörå kommuns värsta tänkbara områden för placering av vindkraftsindustri. En eventuell vindkraftspark i området skulle medföra förödande konsekvenser för rekreativ verksamhet och de natur- och kulturhistoriska värden som finns i området och i nära anslutning till det. De uppräknade rekreativ verksamheterna och de natur- och kulturhistoriska värdena måste rimligtvis läggas i första rummet, inte ett nystartat bolags intressen att exploatera naturen. På grund av områdets olämplighet för vindkraftsindustri anser vi summa summarum att ALT0 (projektet genomförs inte) är det enda rätta alternativet i detta ärende.

(Bilaga / Liite: Karta över Norrvalla - Vitmossen fornhus -vandringsled / Kartta Norrvalla-Vitmossenin muinaistalo -vaellusreitistä)

Åsikt / Mielpide 23

Enligt Österbottens landskapsplan 2040 är målet att Österbotten ska år 2040 vara en konkurrenskraftig region med välmående befolkning och god livsmiljö. För att detta mål skall vara möjligt att uppnå bör alla parter intressen vägas in i planering och strategiska beslut. Enligt landskapsplanen bör ett av de centrala teman som ska uppfyllas vara:

Grönområdesstruktur och naturskydd

Markanvändnings- och bygglagen förutsätter att när landskapsplanen utarbetas ska särskild vikt fästas vid att naturvärdena värnas samt vid att det finns tillräckligt med områden som lämpar sig för rekreation. I de riksomfattande målen för områdesanvändningen handlar de centrala mål som styr planeringen av grönområden och naturskydd om att trygga naturarvets värden, bevara områden och ekologiska förbindelser som är värdefulla med tanke på naturens mångfald, se till att det finns tillräckligt med områden som lämpar sig för rekreation samt att nätverket av grönområden består, nyttja naturresurserna hållbart, bevara sammanhängande odlings- och skogsområden som är viktiga för jord och skogsbruket och se till att tillgängligheten till fritidsområden är god med tanke på olika befolkningsgrupper.

Enligt programmet för miljökonsekvensbedömning som FCG sammanställt så framgår det att det i direkt anslutning till projektområdet finns ett Natura-område:

Natura-områden och naturskyddsområden

På projektområdet finns inga Natura-områden, skyddsområden eller objekt för skyddsprogram. Närmaste Natura-område, Kalapää träsk (SPA) är beläget ca en kilometer från projektområdesbegränsningen.

I Miljöministeriets publikation ” Planering av vindkraftsutbyggnad. Uppdatering 2016” behandlas beaktande av nätverket Natura 2000:

Nätverket Natura 2000, som är gemensamt för Europeiska unionens delstater, består i Finland av särskilda skyddsområden (SPA-områden) som anmälts till EU-kommissionen på basis av fågeldirektivet (2009/147/EG) samt särskilda bevarandeområden (SAC-områden) som utsetts för nätverket i enlighet med habitatdirektivet (92/43/EG).

De centrala rättsverkningarna av nätverket Natura 2000 är förbudet mot att försämra naturvärden enligt NVL 64 a §, bedömningsplikten enligt NVL 65 § och anmälningsskyldigheten för den som svarar för en åtgärd enligt NVL 65 b §. Enligt NVL 66 § får en myndighet inte bevilja tillstånd att genomföra ett projekt eller godkänna eller fastställa en plan, om bedömnings- och utlåtandeförfarandet enligt 65 § visar att projektet eller planen betydligt försämrar de naturvärden för vilkas skydd området införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000.

Projektområdet är inte lämpligt för utbyggnad av vindkraft i den omfattning som anges i Alternativ 1 (På Lasor vindkraftsparks område byggs 19 nya vindkraftverk). De närmaste vindkraftverken planeras allt för nära bebyggelse och Natura 2000-område.

Enligt den plan som framlagts framgår det att Kalapää träsk är beläget ca en kilometer från projektområdesbegränsningen. Invid Kalapää träsk finns såväl fast bebyggelse som fritidsbebyggelse. Att placera 280 m höga vindkraftverk så nära som en kilometer från bebyggelse och Natura 2000 -område kan inte vara rimligt och bebyggelsen samt värdefulla naturskyddsområden i Kalapää kommer att påverkas oskäligt mycket.